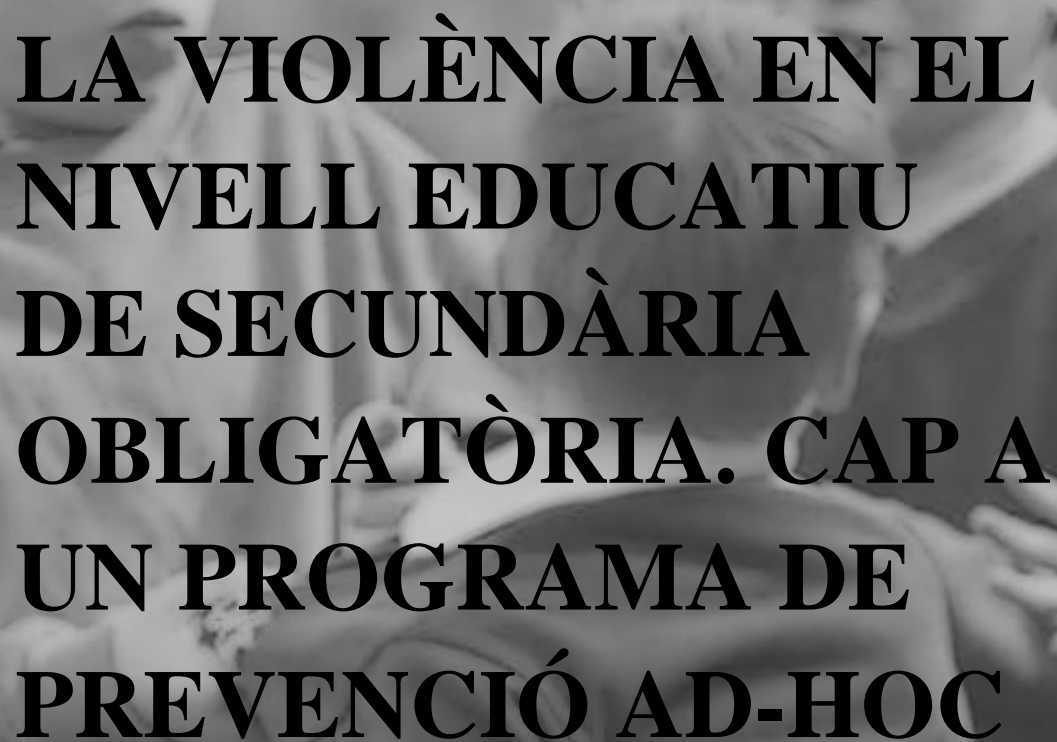

ANNEX

LA VIOLÈNCIA EN EL NIVELL EDUCATIU DE SECUNDÀRIA OBLIGATÒRIA. CAP A UN PROGRAMA DE PREVENCIÓ AD-HOC

AUTORA: CARLA RAMOS CABELLOS

TUTOR: PEDRO JURADO DE LOS SANTOS

TREBALL DE FI DE GRAU

QUART CURS DE CRIMINOLOGIA

FACULTAT DE DRET

BELLATERRA, 30 DE MAIG DEL 2014

1. AUTORITZACIÓ LA SALLE MANLLEU

Jo, Josep I Solsona Tehàs, Director del centre la Salle Manlleu i amb DNI 40878981T autoritzo a Carla Ramos Cabellos, amb DNI 47854146-R, a recollir dades d'interès per a l'elaboració d'un programa de prevenció contra la violència entre iguals per a la realització del seu treball de fi de grau de Criminologia de la Universitat Autònoma de Barcelona.

Aquest treball serà tutoritzat pel professor Pedro Jurado de los Santos i es titula

"La violència a l'escola en el nivell de secundària. Anàlisi de factors i prevenció".

De la mateixa manera, autoritzo a que el nom de la Salle Manlleu aparegui en aquest treball com a institució escolar on s'aplicarà el programa de prevenció objecte del treball de fi de grau mencionat, respectant plenament l'anonimat de les dades. Tanmateix, cal destacar que les dades obtingudes amb els qüestionaris i les entrevistes només s'utilitzaran pel compliment dels objectius del treball de recerca.

Per últim, l'autora es compromet a fer una devolució a la institució escolar dels resultats del seu treball de fi de grau juntament amb el programa de prevenció.

Per què així consti, firmo a 2 de desembre de 2013 a la ciutat de Manlleu.

Signatura

A purple ink signature is written over a purple rectangular stamp. The stamp contains the text 'LA SALLE MANLLEU' in a bold, sans-serif font, followed by 'Centre concertat per la Generalitat de Catalunya' and 'C/ Enric Dalmau 69 - 08660 MANLLEU' in a smaller font. To the left of the stamp is a purple five-pointed star.

2. INSTRUMENTALITZACIÓ

Questionari alumnat

Aquest qüestionari està dirigit als alumnes d'ESO de la Salle Manlleu i pretén disposar d'informació per dur a terme millores en l'àmbit educatiu. Per aquest motiu, et demano la teva col·laboració per a poder-lo omplir, tenint present que és anònim.

1. Curs: ☐ 1r ESO ☐ 2n ESO ☐ 3r ESO ☐ 4r ESO
2. Edat: _____ anys
3. Gènere: ☐ Masculí ☐ Femení
4. Lloc de naixement (indica ciutat i país): _____
5. Si has nascut fora de Catalunya, quan temps fa que vius aquí?
☐ Menys de 2 anys ☐ De 2 a 5 anys ☐ Més de 5 anys
6. On vius? (Indica el nom del barri i ciutat):

7. Amb qui vius actualment? (pots marcar més d'una opció)
☐ Pare ☐ Mare ☐ Germans
☐ Avis ☐ Altres familiars ☐ No visc amb cap familiar
8. Quina posició ocupes entre els teus germans?: Sóc el ____ de ____ germans.
9. Quin nivell d'estudis finalitzats té el teu pare?
☐ Sense estudis
☐ Primària
☐ Secundària
☐ Estudis superiors
☐ Doctorat
10. Quin nivell d'estudis finalitzats té la teva mare?
☐ Sense estudis
☐ Primària
☐ Secundària
☐ Estudis superiors
☐ Doctorat

11. Si tens germans, quin nivell d'estudis finalitzats tenen? (Germà 1: el més gran)

	Germà1	Germà 2	Germà 3	Germà 4
Sense estudis				
Primària				
Secundària				
Estudis superiors				
Doctorat				

12. Quantes hores diàries dediques a les tasques escolars?

- ☐ Cap ☐ Menys d'1 hora ☐ De 1 a 2 hores ☐ De 2 a 3 hores
☐ Més de 3 hores

13. Algú de la teva família t'ajuda en les tasques escolars? ☐ Sí ☐ No

a) Si la resposta és afirmativa, assenyala qui (pots marcar més d'una opció):

- ☐ Mare ☐ Pare ☐ Germà/na ☐ Altres

14. Quantes vegades han vingut els teus pares a parlar amb els professors durant aquest any acadèmic?

- ☐ Cap ☐ 1 o 2 vegades ☐ De 3 a 5 vegades ☐ Més de 5 vegades ☐ No ho sé

15. T'han enviat, durant aquest curs, a l'aula de vigilància? ☐ Sí ☐ No

a) Si és que sí, marca quantes vegades:

- ☐ 1 o 2 vegades ☐ De 3 a 5 vegades ☐ Més de 5 vegades

b) Perquè? _____

16. T'han expulsat, durant aquest curs, alguna vegada?

- ☐ Sí ☐ No

a) Si és que sí, marca quantes vegades:

- ☐ 1 o 2 vegades ☐ De 3 a 5 vegades ☐ Més de 5 vegades

b) Perquè? _____

17. Realitza activitats extraescolars? ☐ Sí ☐ No

a) Quants dies a la setmana fas activitats extraescolars? _____

b) Quines? _____

18. Quantes hores diàries de dilluns a divendres mires la televisió?

- ☐ Cap ☐ Menys de 2 hores ☐ De 2 a 4 hores ☐ De 4 a 6 hores
☐ Més de 6 hores

19. Quin és el teu programa preferit? Indica quin: _____

20. Tens Internet a casa? ☐ Si ☐ No

21. Quantes hores diàries utilitzes Internet quan no ets a l'escola?

- ☐ Cap ☐ Menys de 2 hores ☐ De 2 a 4 hores ☐ De 5 a 7 hores
☐ Més de 7 hores

a) Si l'utilitzes, ordena de més a menys les activitats en les que utilitzes Internet:

- ☐ Per fer feina de l'escola
☐ Per les xarxes socials
☐ Per jugar
☐ Per veure sèries/pel·lícules
☐ Altres

22. T'agrada anar a l'escola? ☐ Si ☐ No

23. Com valores la teva relació amb els professors?

- ☐ No en tinc ☐ Dolenta ☐ Regular ☐ Bona ☐ Molt bona

24. Si tens algun problema amb els companys, acudeixes als professors per explicar-los?

- ☐ Si
☐ No

25. Com valores la teva relació amb els companys?

- ☐ No en tinc ☐ Dolenta ☐ Regular ☐ Bona ☐ Molt bona

26. Si tens algun problema, acudeixes als teus companys per explicar-los?

- ☐ Si
☐ No

27. Has suspès alguna assignatura la passada avaluació? ☐ Si ☐ No

a) Quantes? _____.

28. Has repetit algun curs? ☐ Si ☐ No

a) Quin? _____.

29. Què vols fer quan acabis d'estudiar l'ESO?

- ☐ Seguir els estudis.

☐ Treballar.

☐ No ho sé

☐ Altres

30. Quan veig una baralla:

☐ No faig res ☐ Aviso algun professor ☐viso algun company

☐ Animo que es segueixin barallant ☐M'afegeixo a la baralla

☐ Separo els que s'estan barallant

32. Has estat víctima d'alguna de les següents situacions en l'últim any?

☐ Robatori ☐ Agressió física (cops de puny, bufetades, empentes)

☐ Intimidació d'algun company ☐Agressió verbal (insults,amenaces)

a) Aquests fets han succeït dins l'escola?

☐ Si

☐ No

33. Has realitzat alguna de les següents conductes en l'últim any?

☐ Robatori ☐Agressió física (cops de puny, bufetades, empentes)

☐ Intimidació a algun company ☐Agressió verbal (insults,amenaces)

a) Aquests fets han succeït dins l'escola?

☐ Si

☐ No

34. Respon a les següents afirmacions segons l'escala de valoració:

Amb mi mateix...	Mai (1)	Alguna vegada (2)	Sovint (3)	Sempre (4)
1. Em sento bé amb mi mateix.				
2. Crec que ho faig tot bé.				
3. Crec que sempre tinc raó i em costa molt acceptar les opinions dels altres.				

4. Sóc agradable i amable amb la gent				
5. Contesto amb educació				
6. Tinc molts amics				
7. Crec que a tothom li agrada com sóc.				
8. Sóc una persona intel·ligent.				
9. M'agrada ser el líder al meu grup d'amics/es.				
10. M'agrada que tothom em faci cas.				
11. Sóc una persona responsable.				
12. M'agrada aprendre coses noves.				
13. Responc de forma correcta i pensant el que faig.				
14. Em penedeixo quan he fet alguna cosa malament.				
15. Demano perdó quan s'ha de fer.				
16. M'agrada estar en grup.				

35. Respon a les següents afirmacions segons l'escala de valoració:

A casa...	Mai (1)	Alguna vegada (2)	Sovint (3)	Sempre (4)
1. Em porto bé amb tots els membres de la família.				
2. Quan tinc un problema, ho explico als pares				
3. Els pares m'ajuden quan tinc algun problema				
4. Els pares m'entenen quan els				

hi explico algun problema				
5. A vegades discuteixo amb els meus pares.				
6. M'agrada estar a casa.				
7. Ajudo a les tasques domèstiques				
8. Arribo a l'hora que em diuen.				
9. M'agrada fer el que fan els meus pares				

36. Respon les següents afirmacions segons l'escala de valoració:

A l'escola...	Mai (1)	Alguna vegada (2)	Sovint (3)	Sempre (4)
1. A classe no demano el torn de paraula, faig sorolls o crido, parlo sense parar, faig comentaris fora de lloc, etc.				
2. Dic paraulotes				
3. Faig bromes inoportunes.				
4. Em costa fer cas dels avisos dels professors.				
5. Comento els avisos que em fa el professor i no hi faig cas.				
6. M'avorreixo a classe (no tinc ganes de treballar).				
7. Utilitzo un llenguatge agressiu i ofensiu cap als companys.				
8. Utilitzo un llenguatge agressiu i ofensiu cap als professors.				
9. M'agrada portar la contrària i dir l'última paraula.				

10. Amenazo els professors				
11. Els professors m'avisen.				
12. Tinc incidències.				
13. Abandono la classe sense permís.				
14. Em sento desplaçat/a dels companys.				
15. Critico/ric dels companys.				
16. Responc de forma agressiva quan alguna cosa no m'agrada.				

37. Respon les següents afirmacions segons l'escala de valoració:

En el meu grup d'amics...	Mai (1)	Alguna vegada (2)	Sovint (3)	Sempre (4)
1. Sóc el que sempre decideix el que es farà				
2. Sóc el que porta la iniciativa (líder)				
3. Sóc el més positiu				
4. Em sento integrat en el grup.				
5. M'agrada fer el que fan els meus amics				

Observacions:

Moltes gràcies, les teves respostes serán de gran ajuda.

Entrevista 1: Director del centre la Salle Manlleu

Realitzada el divendres 21 de Març del 2014

Bon dia/tarda, el meu nom és Carla Ramos Cabellos. Sóc estudiant de quart de Criminologia de la Universitat Autònoma de Barcelona i, a la vegada, estic realitzant les pràctiques en aquest centre de la Salle Manlleu.

L'objectiu d'aquesta entrevista és poder extreure informació diversa per tenir coneixements sobre la realitat educativa en un centre d'aquestes característiques, tenint en compte, sobretot, la presència de conductes disruptives o violentes que poden afectar a la bona convivència i cohesió escolar. M'agradaria aclarir-li que les dades obtingudes s'utilitzaran per duu a terme un treball quantitatiu i qualitatiu a nivell acadèmic. Per això, li puc assegurar que el contingut de l'entrevista no serà publicat ni utilitzat a nivell oficial.

A més, vull garantir-li la total confidencialitat de les seves dades personals.

Una vegada aclarit aquests punts, m'agradaria informar-li que aquesta entrevista ha de ser enregistrada amb una gravadora d'àudio, per tal d'agilitzar el treball i tenir proves empíriques de les dades obtingudes.

Abans de començar l'entrevista voldria agrair-li la seva col·laboració amb la meua recerca, ja que la seva aportació em serà de gran ajuda per analitzar el meu objecte d'estudi des d'una vessant més objectiva.

Guió.

- Pregunta trencagels: *Com és la seva tasca de Director d'aquest centre?*

Què fa vostè un dia de cada dia?

Com és un dia a dia en aquest centre?

- Preguntes genèriques:

a) Com definiria la seva tasca de Director en el centre?

[riu]. Vale no, aveure la meua definició de Director de la Salle manlleu és una mica a animar als canvis, a millorar continu. No crec que sigui portar a terme res, però si amb l'equip directiu portar-ho endavant. És motivar a tothom perquè aquests projectes que tenim preparats, almenys els projectes, tirin endavant, avancin any rere any, que no es quedin encallats mai, és aquesta animació, a més

de vigilar certes coses. Però la funció principal és aquesta animació a tirar endavant, abans que vigilar.

b) Com definiria el tipus d'educació que s'imparteix al centre?

Jo la definició d'educació et diria que és una mica al traspàs o el canvi d'un sistema més tradicional i fixat en el qual el professor ensenyava i l'alumne prenia nota [si si] a un sistema molt més cooperatiu i participatiu de l'alumne en aquesta formació. Vam començar fa 5 o 6 anys amb el projecte que nosaltres varem anomenar projecte FAIG [si] i ara l'estem culminant amb el que anomenem CAAC. Estem desenvolupant-ho a nivell de secundària i volem també allargar-ho a nivell de batxillerat i cicles. Estem en aquest pas, que és llarg.

a. Els alumnes s'impliquen en aquest sistema cooperatiu?

A veure, hi ha hagut un primer pas i el que s'ha après ara és a partir del FAIG en termes de cooperativitat. Al primer pas varem notar un canvi. La veritat és que quan vam acabar l'últim any de faig amb aprenentatge i servei, l'organització de l'aprenentatge i servei això ha motivat als alumnes. Ha motivat molt a aprendre les coses, a ser conscients que allò que hem dit que s'ha de seguir, una metodologia l'han de seguir. Ara tenen els problemes que cada setmana s'han de presentar a un lloc amb activitats i realitzant alguna cosa i diuen..."És que no em va bé...ho farem la setmana que vé", no. És avui i aquesta hora, sinó et va bé no t'hi posis no? És una mica la motivació i els hi agrada. La veritat és que s'hi posen i aprenen, aprenen també a relacionar-se, perquè clar, a vegades ho fan amb nanos petits però altres grups els tenim amb avis, al Casal d'Avis, d'altres aquí a l'Hospital... Vull dir, és una diversitat tant gran que quan entres no és una cosa igual per tothom i això motiva a tirar-ho endavant. L'ApS és molt motivador a nivell dels alumnes de 4t, tenen moltes ganes de tirar-ho endavant. Nosaltres tenim pràcticament 20 o 22 grups a diferents llocs a 4t d'ESO, des del Carme a Quatre Vens, al Pompeu, a l'Hospital d'Enginyeria, a l'Hospital de Vic, els tenim repartits. [Allà fan diferents tasques no?] Si si, al Museu del Ter hi ha un grupet que ajuden a fer una restauració d'un escala, amb el grup de defensa del Ter fan un control i mesures aquí amb un tros de riu, amb el Casal d'Avis fan ús del mòbil i després els avis els expliquen a ells coses i a l'Hospital de Dia, a la banda de

l'Alzheimer els ajuden a fer exercici físic. Això ho fan alumnes de 4t d'ESO i els altres fan projectes més concrets aquí al centre. Ara estan provant aquí, per exemple a 1r, han fet un intercanvi d'informació amb un projecte de Manresa. També els ha motivat a provar tècniques CUP, aveure com se'n sortien. Avui fem el primer intercanvi [hi ha motivació oi per part dels alumnes, no es queixen...?]. A on trobem més això del cansament del FAIG és a tercer, però bueno tampoc es tant. Com ara ja saben que tenen 4t, el que hi ha, ja els hi agrada i tenen ganes d'arribar a 4t, però bueno, no no. I amb l'aprenentatge cooperatiu el que veiem també una mica potser també és la dificultat de posant-s'hi el professorat. Costa més als professors que als alumnes. Els alumnes s'hi adapten molt més, perquè al professorat li demanen un canvi de metodologia, sobretot amb exercicis. En el moment de fer això demanen aquest canvi de saber escoltar i això costa més [riu].

c) Quin creu que és el tret diferenciador de l'escola la Salle Manlleu i altres centres?

Aveure, amb d'altres centres de Manlleu el principal tret és aquest, el treball cooperatiu que estem fent nosaltres. N'hi ha un altre també, que es el projecte HARA. El projecte HARA també es una cosa novedosa de cara a nosaltres i que fem pràcticament a secundària i a batxillerat en el qual una mica el que es busca és que el nano sigui una mica reflexiu abans d'actuar. No "primero doy i després pienso", sinó "primer penso i després actuo" no?. Vull dir, és una miqueta els dos punts claus que a l'actualitat estem treballant.

a. I a nivell de Catalunya i Espanya, ja com a nivell amb Salle Catalunya, si ho vol dir així, hi ha algun tret que el diferenciï amb altres centres?

Bueno, amb la major part de centres de la Salle la nostra gran diferència és la immigració, dintre la Salle. Nosaltres amb els altres, som dels centres que tenim molta immigració, Manlleu i Comptal, a la resta dels 22 [riu] la immigració és molt més petita. No té res a veure amb el que hi ha aquí. Això ens fa fer un treball més en profunditat, una necessita més gran de treballar l'aprenentatge cooperatiu. Clar, aquí tenim des d'uns nivells molt molt baixos a un nivell normal i alt [pensa]. Si no aconseguim que un s'estiri a l'altre i el de dalt també aprengui [pensa]... sinó el de dalt pot marxar o el de baix es pot trobar tant malament que

llavors produeixi problemes disruptius amb la classe. Vull dir, aquesta ha estat una de les mesures que crec que ha anat més bé de cara a baixar problemàtiques i tot això. *[Els immigrants ho han notat, s'han adaptat a aquesta manera de treballar cooperativament?]* Si si, és molt diferent, hi ha un ambient molt més tranquil, molt més, bueno ja ho veuràs tu també suposo, veient les entrades sortides, coses d'aquestes. Hi ha molta més tranquil·litat que fa anys enrere quan potser n'hi havia menys però portaven més problemàtiques perquè, vull dir, estaven més separats per la situació però ara hi ha molta més connexió entre tots, vull dir, no hi ha una classe d'immigrants on això es faci.

d) Quins serien els punts forts del vostre projecte educatiu?

Jo crec que tenim 2, bueno un és aquest que hem parlat abans. L'altre punt fort és el seguiment de les tutories que fem vale? El no deixar els nanos tanta llibertat que fan el que volen, sinó una mica el seguiment també fa que ells actuïn més. Hi hagi una comunicació més ràpida, vale? I després els problemes els poden solucionar, a vegades, abans que surtin. Aquesta tutoria va molt bé, és un dels punts, almenys, que també se'ns reconeix des de fora, a través d'entrevistes. I jo diria que la tercera una mica és el seguiment que fem entre tots, la possibilitat d'estar, el seguiment que es fa.

a. Creu que difereix molt d'altres centres?

Si, bueno, és el comentari que et dic que, per exemple, amb un procés de preinscripció com a l'actual et diuen hi ha un altre aspecte que també, sobretot amb alguns casos, quan tenen problemes de família ens diuen una mica el seguiment que els hi fem. Però hi ha els casos de problemes, vale? No tant sols amb els nanos que van bé sinó els nanos amb més complicacions, aquest seguiment que els hi fem, de cara a la Coordinadora Pedagògica, els problemes [problemes poden ser mèdics...] poden ser de bullying, TDAH, problemes d'aquests disruptius que de vegades amb un altre centre els envien de vacances no? O els expulsen... Aquest seguiment ells també el veuen, el tenen en compte. Ja et dic, jo les principals citacions, que he fet aquest anys [riu] bé citacions no, entrevistes, gent que ve per 2n, 3r i 4t d'ESO són per això, [Déu ni do], són per això.

e) Quins aspectes treballem per tal d'afavorir la convivència?

Ara estem treballant el Projecte de Convivència. Jo, i, aviam en Josep Guàrdia, estem treballant això de convivència i estem treballant amb la Dolors Dorca [pensa] la mediació entre iguals [riu]. Són els dos projectes una miqueta *insigna*. Vull dir, ho dic perquè el de convivència el varem començar aquest any, [es corregeix] no l'any passat, el vam començar l'any passat, amb una Comissió de Convivència per veure una mica com, què s'hauria de fer per millorar una mica aquestes actituds que encara hi ha de nervis, de merders, de... el que sigui. Vam crear aquesta Comissió de Convivència. Una mica hi ha un treball aquí a nivell de Comissió que l'hem d'anar concretant, encara no el tenim, ja ens el vam dir que seria a dos anys vista. Vull dir... quan acabi aquest any haurem de veure com el tanquem, i una de les propostes era aquesta de la mediació entre iguals, igual que per exemple la de participar a classe, a vegades, com a Àngels, jo li dic Àngels però no es això. El nom és un altre... El fer l'acompanyament de certs nanos per nanos bons, vale? Ja et dic jo li dic l'àngel perquè abans es deia àngel. És l'acompanyament a través d'un o 2 nanos que funcionen que tal i qual d'un nano que, pues... no sé... no me'n recordo, no porta els deures i aquestes coses. Llavors aquest seguiment també és una altre de les coses que ajuda, que ajuda a disminuir aquesta conflictivitat, l'ajuda a baixar perquè són nanos que no tenen interès i que s'acaben interessant [Això s'aplica a l'actualitat?] Si si això si, el Projecte de Convivència és un projecte [riu], la mediació entre iguals s'està treballant ara i amb algun cas aplicat i l'acompanyament s'ha aplicat a tres casos: a 2n, amb un cas bastant disruptiu, a tercer crec que també es fa un altre, segon o tercer, ara no recordo... És una peça. I a 1r també s'està fent un seguiment amb un nano de 1r. Són tres casos que jo, almenys ara, me'n recordi. Un a 2n A, un a 1r C i un altre...[pensa] a 3r, si no em falla la memòria. [Aquests nens bons son triats pels professors o com es trien?] Si si, són triats pel professorat. Vull dir, al nen se li demana almenys si vol fer-ho, vull dir aveure, ha d'haver-hi una mica de complicitat i llavors fins i tot amb la classe a vegades s'ha treballat amb algun cas amb la classe directament sense el nano present, perquè si, perquè no passi que els d'acompanyament li diguin alguna cosa i n'hi hagi algun de la classe que els digui

“va, deixa estar aquestes dues tontes” per dir alguna cosa no? Oh ho diem tots o l’agafes i te’l emportes. És una mica per solucionar aquests problemes.

a. Creu que es generen molts conflictes en aquest centre?

Per conflictivitat no en tenim gaire. Vull dir, nosaltres si haguéssim de fer estadística no és un centre en l’actualitat molt conflictiu. No ho és perquè baralles no en tenim [tos] a vegades hi ha més disruptament de grups, baralles d’aquelles d’arribar a donar-se cops és difícil. Una vegada quan s’entra en aquesta dinàmica costa més. Aquest any, per exemple, on hem tingut més baralles és a 1r d’ESO [riu] comparat amb 2n i 3r d’ESO que no n’hi ha hagut cap. A 3r d’ESO tenim molta tranquil·litat i a 4t d’ESO també, vull dir que les baralles són més a 1r d’ESO que a altres cursos.

b. Quin tipus de conflicte és el que predomina?

Moltes vegades és, fins i tot jo diria un tipus masclista, però bueno... el de protecció de la dona, “aquesta és la meva xicota”. Vale? Quan hi ha baralles és una mica masclista. Perquè bueno, jo ho considero així. Són problemes a vegades de tipus “has mirat a la meva xicota, doncs et pego”. “Venim de l’Institut a aquí, ens trobem aquí i ens peguem”. Són aquests conflictes. Aquest és el més present. Mira [pensa] abans del Carnaval de Torelló de tipus “tu m’has insultat”, ja em diràs tu. Un de l’Institut amb un de la Salle i es venen a pegar per discussions o per les noies: “perquè aquesta noia és de l’Institut i perquè tu t’enamores de la noia de l’Institut?”. Aveure, deixa-ho estar no? (*Abans que bullying?*) Si si, ara a l’actualitat si...ara fa tres anys que no tenim cap cas de bullying. Hem tingut un cas [pensa] si, farà tres anys o quatre [pensa]. Un cas de bullying molt greu, va acabar bé i es va tindre de separar classes una mica i això i la relació entre quatre persones, però ara el bullying no. Fins i tot alguna vegada hem tingut que sortir, a les 5 normalment, sobretot els divendres. El problema és quan venen a barallar-se els de l’Institut cap aquí, però principalment eh. Hi ha hagut alguna vegada entre dos noies o dos nois, però és una baralla entre grups. De grups que es barallen... és més aviat el morbo, perquè després els altres van a veure com es peguen, “Eh eh que hi ha baralla...”. Com que els de tercer surten per una banda ho notem de seguida quan hi ha baralla perquè volen sortir per aquí [senyala secretaria i riu]. Hi ha problemes, quan veus que hi ha moviment d’aquestes persones. Però és en

aquest sentit, hi ha baralles entre dos nois o aquest any per exemple hi ha hagut baralles entre dues noies, perquè es barallaven pel xicot [riu].

c. Hi ha un alt percentatge d'expedients durant el curs acadèmic?

[pensa]. No ho destacaria com a alt percentatge, no no... N'hi ha hagut però no ho destacaria per alt, vull dir no és l'any que n'hi ha hagut més. Per exemple destacaria més els problemes d'expedient que hi ha hagut de cara a cicles, que no n'hi havia hagut mai cap, que de cara a ESO. Vull dir, a cicles ara com que els joves al grau Mitjà eh, com que els alumnes de grau mitjà s'han convertit molt en gent de 16 anys hi ha hagut més conflictes que abans. Abans era de 20 en amunt i aquests ja no em preocupen, en canvi els de 16 i 17 anys... [riu], són més joves perquè tampoc tenen treball.

f) Quin tipus de relació establiu amb l'entorn?

Jo almenys [pensa] som un centre de ser bastant oberts, si si som bastant oberts. Tenim el pavelló cedit a l'Ajuntament, si una entitat vol vindre ho demana el pavelló per qualsevol cosa, si no hi ha res es cedeix. Ara al mes d'Abril, ara vindran els geganters, a l'església venen les corals a cantar, ara poder vindrà un altra [pensa] (*Amb els MMEE també teniu molta relació veritat?*) Si si, [tos] tot això, el que passa és que a vegades costa sobretot pels pares...fas xerrades perquè vinguin els pares i no venen que són els que haurien de venir, però bueno... n'hem fet varies. De drogues també n'hem fet, però bueno, per 4 o 5 pares fa molta ràbia, què devia pensar aquella mossà? Perquè era una mossà d'esquadra eh [riu]. Si si, era un dia que hi havia una reunió de 2n de batxillerat i hi havia molta més gent a aquesta reunió que a la de la mossà d'esquadra i era només per 2n de batxillerat, l'altre era tot ESO... bueno ho vam fer a 3r i 4t d'ESO. És que no hi va anar ni un pare per classe, és que... a un per curs si..., però un per classe no. Era patètic. Havia d'haver-hi 200 persones... són 180 nanos i venen 4 pares.. va ser molt patètic.

a. Com creu que influeix aquesta relació en la vostra tasca educativa?

Bueno ens afavoreix perquè ens coneixen. Coneixen el centre, coneixen les instal·lacions, saben que hi ha això i que, vull dir, suposo que també ens afavoreix perquè quan hem demanat alguna cosa ens l'han cedit mes fàcilment les coses.

Tampoc els hi hem demanat grans coses. A vegades hem demanat qüestions de, i ens ho han cedit, han participat, vull dir, esta bé.

g) Creu que el context social, cultural i econòmic on es troba el centre influeix en la convivència del centre i els conflictes que es generen?

La immigració sempre ha portat una sèrie de problemàtiques. Això no ens podem enganyar. Fa 7 o 8 anys la problemàtica de la immigració era molt més forta. A nivell de relació, per exemple gent que venia de fora, normalment, i que entrava a Manlleu amb calçador i entrava a l'escola amb calçador i remolc [riu]. Perquè o no havia anat mai a l'escola o no sabien ni escriure. Vull dir, la dificultat va ser molt gran. Ara fa uns anys s'ha calmat i la integració és molta. Bueno, és que ja no en parlem de si ets marroquí o marroquina, parlo en català i s'ha acabat. Clar, la integració és total. Tu, si t'hi has fixat, una pot tindre una amistat marroquina o no, els nanos surten igual, van a futbol igual, jo fins i tot tenim una noia marroquina que juga a futbol femení. *(Jo amb el que m'he fixat molt és amb el vel. Quan jo venia aquí a la Salle i feia ESO o Batxillerat, hi havia moltes noies marroquines que portaven el vel a una edat molt temprana. En canvi ara no, moltes no el porten.)* Si si, és veritat. Algunes se l'han posat ja quan han acabat els estudis, mentre han fet batxillerat no han portat mai vel. No no, és que és una mica aquest canvi. Per exemple, quan vaig arribar aquí fa 6 anys hi havia molta més agressivitat en aquest centre i jo pensava i em preguntava on has anat a parar Josep? [riu]. Però vull dir, s'ha fet molta feina, la veritat. A més, no és tot mèrit meu, però s'ha anat fent tota la integració i ha fet que tota l'agressivitat sigui menor. Hi ha algun punt clau però no tants com abans.

a. Com és la col·laboració de les famílies amb les tasques educatives?

Això encara costa molt. La col·laboració de les famílies al centre costa més. Més la dels immigrants que participin en coses així, costa molt. Comença eh, però costa molt. En actes que fem, per exemple vam fer el festival de PROIDE i si hi ha la participació dels fills i el nano participa però, realment, a dins hi havia 1 o 2 famílies i hi havia noies actuant, però la família no participa. A nivell d'entrevistes, saben que han de venir i la participació és més gran, però perquè és com una obligació i venen, ho hem notat des de principi de curs. Però quan

preparaes una reunió d'informació a 4t d'ESO, segurament quan la fem a mitjans d'Abril només hi haurà 2 o 3 famílies marroquines i potser hi ha 20 famílies en realitat, és a dir...perquè no venen? La informació els hi val, a vegades no saben català, diuen, però algú que tingui l'idioma pot venir. El pare, segurament, gairebé tots els pares parlen castellà, els interessa. Aquest és el problema que ha existit, menys eh, perquè alguns ja venen i alguna mare. Per exemple una mare que vol portar els nens a 1r d'ESO i parla el català com si fos d'aquí [riu], si no m'hagués dit els cognoms no ho hagués dit.

b. El fet que la Salle es trobi a Manlleu, com influència?

Home, aquesta influència també hi és. Com més immigració a Manlleu, més immigració aquí. En situacions econòmiques, els que pitjor ho passen són els immigrants, els d'aquí ho podem passar malament però els que pitjor és la immigració. Això també ho noto. De problemes econòmics són ells els pitjors.

h) El fet de que el centre presenti un alt índex d'immigració, us ha fet plantejar la metodologia o organització de grups utilitzada?

Bueno, la metodologia la primera raó perquè ha canviat és la immigració. Ha fet un plantejament, a l'inici directe, de nens nascuts al Marroc que venien aquí, ha produït una sèrie de problemes, doncs per això ha anat pujant de la pròpia terra i ha anat fent que el col·legi s'ha anat replantejant tot el sistema que ha anat tenint. Cíclicament, varem tindre un taller de llengua i hem passat a tenir-los tots a classe. Ara que tenim una Aula Oberta per aquells que no volen estudiar ni treballar, siguin marroquins o siguin d'aquí, o que tenen alguna problemàtica concreta que amb Aula Oberta l'entorn és més fàcil. Però diem que ja no és una aula de NEES amb un programa. Tot això ha anat canviant-se en la mesura que els nens han pogut incorporar-se a dintre i que nosaltres hem anat canviant. Vull dir, el canvi del treball cooperatiu és aquest, és a dir, hem d'atendre a la nostra diversitat amb aquests recursos, amb el que tenim. No en tindrem més, amb els que tenim hem d'anar a veure com podem atendre millor tant per baix com per dalt. No ens podem descuidar els que tenim a dalt, sinó anirà a baix [riu].

i) Em podries facilitar el projecte educatiu del centre i les Normes d'Organització i Funcionament del Centre (NOFC)?

El reglament de règim intern ja no existeix...el projecte curricular no el fem, com que nosaltres fem Qualitat ho hem marcat com a processos.. processos d'aprenentatge.

Final de l'entrevista.

Doncs bé ja hem acabat l'entrevista. Moltes gràcies per la seva col·laboració, ja que amb la realització d'aquesta entrevista he obtingut molt informació útil i necessària per la realització de la meva recerca i del posterior programa de prevenció. Que tingui vostè un bon dia.

Entrevista 2: Coordinadora Pedagògica del centre la Salle Manlleu

Realitzada el divendres 28 de Març del 2014.

Bon dia/tarda, el meu nom és Carla Ramos Cabellos. Sóc estudiant de quart de Criminologia de la Universitat Autònoma de Barcelona i, a la vegada, estic realitzant les pràctiques en aquest centre de la Salle Manlleu.

L'objectiu d'aquesta entrevista és poder extreure informació diversa per tenir coneixements sobre la realitat educativa en un centre d'aquestes característiques, tenint en compte, sobretot, la presència de conductes disruptives o violentes que poden afectar a la bona convivència i cohesió escolar. M'agradaria aclarir-li que les dades obtingudes s'utilitzaran per duu a terme un treball quantitatiu i qualitatiu a nivell acadèmic. Per això, li puc assegurar que el contingut de l'entrevista no serà publicat ni utilitzat a nivell oficial.

A més, vull garantir-li la total confidencialitat de les seves dades personals.

Una vegada aclarit aquests punts, m'agradaria informar-li que aquesta entrevista ha de ser enregistrada amb una gravadora d'àudio, per tal d'agilitzar el treball i tenir proves empíriques de les dades obtingudes.

Abans de començar l'entrevista voldria agrair-li la seva col·laboració amb la meua recerca, ja que la seva aportació em serà de gran ajuda per analitzar el meu objecte d'estudi des d'una vessant més objectiva.

Guió.

- Pregunta trencagels: *Què fa vostè un dia de cada dia?*

Com és un dia a dia en aquest centre?

- Preguntes genèriques:

a) Quina és la seva tasca dins el centre?

Doncs mira, jo estic fent de professora de català a tercer d'ESO i de català, socials i hort a Aula Oberta com a professora i, com a càrrec a l'equip directiu estic fent la coordinació pedagògica.

b) Quins són els vostres eixos pedagògics al voltant dels quals gira la metodologia educativa?

La nostra metodologia gira a l'entorn [pensa] de 4 eixos. Les noves tecnologies, el projecte FAIG, [pensa] l'aprenentatge cooperatiu que l'estem iniciant a les diverses assignatures i el desenvolupament de la interioritat i [pensa] un que l'engloba tot que és el seguiment i acompanyament tutorial als alumnes. (*Em podria explicar en què consisteix cada un?*). Si, el de les noves tecnologies bàsicament perquè moltes assignatures tenen com a suport l'ordinador perquè utilitzen el llibre digital. El de projecte FAIG perquè els alumnes estan en equips i durant 3 o 4 hores a la setmana en un dia totes les hores seguides o partides mati i tarda ells fan un projecte d'investigació, sigui de l'àmbit científic o de l'àmbit humanístic i, els de 4t d'ESO el fan amb l'aprenentatge i servei que resulta molt interessant. Llavors, el d'aprenentatge cooperatiu en les assignatures estem aplicant un programa de la Universitat de Vic que es diu CAAC (cooperar per aprendre i aprendre per cooperar) amb el qual utilitzem estructures per fer, per ensenyar el contingut de les assignatures i al mateix temps estem intentant que amb aquest programa els alumnes tenen que aprendre la competència de treballar en equip. El projecte d'interioritat són diverses activitats que es fan perquè els

alumnes coneguin, es coneguin a sí mateixos, la seves potencialitats, la seva creativitat, les seves emocions i, així doncs, aquest coneixement fa que algunes actituds [pensa] bé [pensa] aquest autoconeixement és molt important. I de l'acompanyament tutorial doncs considerem que és fonamental el que les famílies captin i valorin que el seu alumne, [s'autocorregeix] que el seu fill perdó, és un alumne, és una persona preuada i valorada a l'escola i no tant sols un número. Per tant, aquest acompanyament i seguiment tutorial serveix per saber el seu procés d'aprenentatge, d'integració a l'escola [pensa] saber com i va.

a. Quins d'aquests eixos creu que incideixen de manera més directa a l'hora d'afavorir la bona convivència?

Home, d'entrada [pensa] un dels que fa que hi hagi bona convivència seria doncs tot el treball dels valors que es treballa des de l'àmbit de la interioritat, per exemple, o el d'aprenentatge cooperatiu perquè es fomenta molt l'ajuda mútua, la solidaritat, el respecte per l'altre persona, el respecte per les dificultats. Per tant, això podria ser favorable a afavorir la convivència.

c) Creu que aquests eixos afavoreixen l'atenció a la diversitat?

Si, l'atenció a la diversitat fonamentalment amb l'aprenentatge cooperatiu és quan millor podem atendre a la diversitat, així, en el gran grup.

d) Mirant la vostra guia de l'alumne, t'adones de la importància que té el treball dels valors a l'escola. Es treballen amb als adolescents?

Si. [pensa] Es treballen jo crec que bàsicament des de les tutories, amb les entrevistes individuals que es fan amb els alumnes i amb les famílies [pensa] i a les classes es treballen també això que dèiem abans, els valors de la solidaritat i l'ajuda mútua, la puntualitat a l'hora d'arribar i a l'hora d'entregar les feines, el valor del respecte als companys i el respecte pels professors, la responsabilitat d'assumir aquells actes que no són d'acord a la normativa, doncs acceptar-los i per tant això fa créixer i acceptar la responsabilitat de que una cosa no l'has fet bé, com acceptar doncs que si que hi ha coses ben fetes, no?. Un altre dels valors que es treballen és la constància i l'esforç. Per tant, tots aquests valors estan immersos

o barrejats en la pràctica diària de les assignatures no? No és que diguis que ara anem a treballar la constància i esforç sinó que ja traspua aquesta manera de fer.

a. Em podria dir en quins espais o moments d'una manera més directa trebal·leu aquests valors?

[Pensa]. D'una manera especial en sessions de tutoria, per exemple i en sessions de treball d'interioritat també afloren aquests valors.

b. Els adolescents es mostren receptius a aquest treball?

Depèn, depèn de l'activitat [pensa] que facis per treballar-los. O sigui, depèn del tipus d'activitat doncs els nanos estan més receptius perquè, en definitiva, ells estan receptius a l'activitat i el contingut que tu transmetes allà doncs va en funció bastant de l'activitat i llavors clar, hi ha valors que costa més estar-hi receptius. La responsabilitat, la puntualitat, la constància i l'esforç, aquests valors per més que a tots teòricament ens agradi, però si que a l'hora de dur-los a la pràctica doncs el que arriba tard ho fa tot el curs i acaba 4t d'ESO i encara arriba tard. (*Així potser es tracta de fer activitats més dinàmiques?*) Lea activitats, el que ells volen principalment és que hi hagi participació seva, que hi hagi la possibilitat [pensa] d'intervenir, de donar la seva opinió, [pensa] tot i que aquestes activitats doncs volen, [pensa] disciplina. Aquesta paraula no m'agrada disciplina però no en trobo cap més, o sigui en el fet de dir, "si tu parles, quan tu parles, els altres han d'escoltar" i, per tant, també "si tu parles en algun moment també has d'escoltar" i, això doncs costa aquesta dinàmica en treball en grups que són molt participatius costa una mica la dinàmica aquesta.

c. Creu que es tradueix amb un canvi d'actitud o conducta en els alumnes?

Jo crec que bàsicament aquí els canvis d'actitud o de conducta en general penso que en les persones es produeix si un des de dintre ho vol i, per tant, aconseguim canvis d'actitud o de conducta si l'alumne dintre seu decideix que vol canviar. Aquest canvi generalment està en funció de l'impacte que hagi pogut tenir l'activitat o la conversa individual, o la conversa que hagi pogut tenir amb els pares i penso que fonamentalment del vincle emocional que el professorat o que l'alumne estableix amb el professorat. Si hi ha un vincle fort de respecte, de pau o respecte al professor, els alumnes tenen una actitud. Sinó [pensa] doncs, no hi ha canvi. Cada professor sap quin vincle estableix cada alumne amb ells.

e) Com definiria la metodologia que s'utilitza per impartir les diferents assignatures?

[pensa] Si ens referim a metodologia com a forma de fer les classes jo crec que hauríem de distingir diversos segments si més no de temps dintre d'una hora de classe. Per exemple, hi ha segments de classe magistral, això ni ha, hi ha segments d'aprenentatge en equip, que els alumnes treballen en equip, hi ha segments de treball en parelles simplement, hi ha segments de treball individual. [pensa] Hi ha treball de laboratori, hi ha treball de taller, hi ha treball d'hort. Hi ha diferents [pensa] i l'espai de gimnàstica. O sigui, hi ha diferents tipus de metodologies no?, unes més actives i altres més passives, hi ha una mica de tot. Tot i que [pensa] el segment de treball individual penso que aquest costa, en algunes assignatures molt. Perquè normalment l'estructura és: classe magistral i treball en equip. Anem tendint a una altre tipus de metodologia però de moment en aquestes sessions de classe [pensa]. Clar, el treball individual fa que... bueno com que ja s'acaba la classe, falta poc, no val la pena, ja ho faré a casa, aquí no em concentro i, normalment, els segments de treball individual a vegades solen ser temps morts, temps perduts, [pensa], que no es treballa. I el segment temps mort que s'acaba la classe, canvi de professor, canvi de classe, va posem-s'hi doncs aquests segments solen ser més llargs del que haurien de ser, però tampoc hi ha interrupcions en aquestes hores [pensa].

a. Quina importància tenen les TIC?

A nivell teòric molta perquè és això que comentàvem que hi ha moltes assignatures, la majoria d'assignatures les utilitzen com a suport per el llibre digital. El que passa que també a nivell de professorat, jo parlo per mi mateixa els altres no, jo parlo per mi, el fer classe amb llibre digital no és el mateix que fer-ho amb paper i per tant no té sentit, vull dir, t'hi has d'adaptar i has d'aprendre. Has de tenir agilitat i n'has d'aprendre i bueno, n'has d'aprendre.. ens cal encara [pensa]. (*Quans anys fa que s'han aplicat les TIC a aquest centre?*). El projecte 1x1 4 cursos, fa 5 anys [pensa] 4 o 5, ara no t'ho sabria dir, ho hauríem de mirar, no ho recordo, ho hauríem de mirar. (*Els alumnes s'hi adapten més que els professors?*) Els alumnes el fet de teclejar i el fet de buscar informació i copiar i enganxar i tot això i tenen molta més agilitat. Amb ells també els costa, o sigui per

exemple, hi ha un programa que els ajuda a fer lectura o lectura [pensa], bueno un programa que els ajuda, bueno ho a fer mapes conceptuals de manera automàtica. Com que costa aprendre a utilitzar aquest programa diuen que no val la pena, que ja ho fan, o sigui que no. O sigui, a vegades també es tanquen a utilitzar programes que són digitalitzats i que a la llarga els hi agilitzaria la feina però, com que hi ha una feina prèvia de dedicació de temps, de concentració, d'esforç [pensa] i, per tant, no ho utilitzen i clar llavors tenim el handicap que clar, segons quins treballs és copiar i enganxar, doncs no, el treball no és aquest. Això ens està reformulant la figura del professor, la biografia de Ramon Llull no l'he d'explicar jo, ja està a Internet. El que he de fer jo és donar les eines per saber què és important, que és allò significatiu i, bueno, “estamos en ello”.

f) Quins són els aspectes principals que es treballen a les hores de tutoria grupal?

D'assignatura de tutoria, què m'has demanat? Ara només té assignada una hora setmanal de tutoria de grup i no hi ha nota val? Llavors, aquí nosaltres treballem els àmbits que des de Salle Catalunya se'ns proposen i als diversos cursos. Llavors les activitats que es treballen o els àmbits principals són: orientació escolar, orientació personal, desenvolupament personal i social i l'orientació acadèmica i professional. Llavors aquests són els àmbits que treballem i, en funció del curs es fa més èmfasi en un curs o en un altre. A l'ESO, ens decanem bàsicament per l'orientació personal, el desenvolupament personal i social, orientació escolar i, llavors, aquí hi ha els hàbits d'estudi, els valors, l'aprenentatge en equip, etc.

g) Quins criteris es segueixen per fer els grups-classe, grups de desdoblament, grups flexibles, aula oberta i grups faig?

Doncs mira, als grups classe en principi hi ha els criteris que són: [pensa] distribuïts per sexe, per origen, per nivells d'aprenentatge i per incompatibilitats evidenciades. És a dir, o sigui, el nombre similar de nens i nenes, nombre similar d'origen, o sigui que si hi ha alumnes d'origen magrebí que estiguin repartits pels 3 grups, per nivells d'aprenentatge, que hi hagi alumnes amb dificultats i sense i

altes capacitat i talentosos en els 3 grups i si hi ha incompatibilitat evidenciades, o sigui, hi ha alumnes que des de P4 ja se sap que hi ha conflictes entre ells, sobretot amb les nenes o bé entre les famílies, llavors ja no cal que els posem a primer si sabem que hi ha problemes entre ells. Els bessons també, un a cada classe, si són bessons ja els posem un a cada classe. Llavors els grups de desdoblament a vegades [riu] fem la meitat de la llista en un grup i l'altre meitat en una altre, per tant és aleatori. Llavors, a vegades els fem així i a vegades els fem per nivells, fem un grup per ampliació i un per reforç. Llavors els d'Aula Oberta el criteri és alumnes que mostren dificultats en la consecució dels objectius conceptuals bàsicament i això, que tenen dificultats per seguir els ritmes acadèmics i que mostren habilitats manipulatives, doncs aquests. *(I a l'aula oberta hi accedeixen de forma voluntària o és el tutor o professor que ho decideix?)* Totes aquestes decisions es prenen en junta d'avaluació. Llavors, com que a cada avaluació es comenten els aspectes de cada alumne, i llavors ja es veu el progrés que es va fent i les mesures que es proposen per cada alumne. Llavors ja es va veient. Aula Oberta és per segon cicle i només hi ha 12 places. Llavors, a mesura que passen de cicle ja et vas adonant a segon cicle quins són els alumnes [pensa] vas veient la seva evolució i veus si li aniria bé o no. Llavors, és voluntari, es clar que si, i es proposa als pares i els pares han d'acceptar, això si, si els pares es neguen van a l'aula ordinària. O Fins i tot hi ha casos que hi ha alumnes que volen anar a l'Aula Oberta però no reuneixen el perfil. Per tant, es té en consideració la seva opinió, però es clar, han de reunir els requisits aquests, que es vegi que ho pot aprofitar, i que realment no té capacitats per seguir el ritme ordinari de classe. Clar, hi ha alumnes que sospiten que hi ha més facilitats per aprovar perquè clar, són continguts molt manipulatiu de pràctiques, i bueno, un grup de 12 és diferent que un grup de 30 i, a vegades, per comoditat sospitem que volen, però no és freqüent, no hi ha diversitat de criteri. Això va passar amb un cas al curs, a un alumne que se li hagi dir no no, és que no tu reuneixes el perfil d'Aula Oberta, vull dir que passa molt poques vegades.

h) El percentatge d'immigració a les aules és alt?

Es el reflex de la societat de Manlleu [pensa], vull dir, nosaltres aquí tenim repartits els alumnes als centres de Manlleu de manera equitativa. Per tant hi ha una Comissió d'escolarització que quan arriben gent o sigui, quan arriben famílies de fora es fa una Comissió d'escolarització i on hi ha places es distribueixen. o sigui, és el que hi ha la ciutat. Perquè sigui un centre concertat a diferència del que passa a la resta de Catalunya, hi ha unes quantes poblacions que tenim aquesta distribució equitativa. Crec que des de l'any 92 aquí a Manlleu ja es va optar per això, la distribució equitativa en tots els centres per no haver-hi guetos.

a. Com es reparteixen els alumnes en les diferents aules?

Equitativament, estan tots distribuïts equitativament. A vegades pot ser que en un grup hi hagi, no saps que ha passat, però en principi ho vetllem.

i) Com s'atén als adolescents que presenten alguna dificultat o discapacitat?

Podríem entrar en un debat molt llarg de descriure què és dificultat i què és discapacitat. Però bueno, en principi depèn de la discapacitat que és. Si és de barreres arquitectòniques doncs el que marqui la normativa: ascensors, lavabos adaptats, rampes, taules adaptades i això ja ho tenim segons la normativa. Això en quan a discapacitat. Si és discapacitats auditives ja es fa el seguiment i porten els audiòfons i el que faci falta. Llavors discapacitats [pensa], jo crec que no en tenim gaires més definides [pensa]. Però bueno, llavors ja venen més les que són dificultats de rendiment. Llavors aquí si que si hi ha dificultats en el rendiment acadèmic el que si fem són plans individualitzats pels alumnes que tenen la justificació, doncs que porten 2 anys de retard en l'aprenentatge o que tenen uns nivells molts baixos de, nivells cognitius baixos. Doncs llavors aquí ja fem això de plans individualitzats i, fins i tot també fem plans individualitzats per alumnes que tinguin altes capacitats, fins i tot hem passat a un alumne de curs, va passar de 2n a 4t i per tant són mesures d'atenció a la diversitat que es fan. Aquest era una dificultat si no el passàvem perquè el nano s'avorria molt i llavors clar, una de les dificultats que no està crec, que no està tipificada com a tal però per mi penso que és molt important crec que és la motivació, la falta de motivació que hi ha dels alumnes pel treball diari. Alumnes que tenen uns nivells cognitius bons o molt

bons i en canvi tenen uns resultats acadèmics nefastos i clar, aquí tenim un pas perdut que jo no tinc controlat.

a. Quin tipus de dificultat és la que predomina en aquest centre?

Els nens que tenen TDAH la normativa ja diu que facis plans individualitzats. Diguéssim que alumnes amb dificultats o alumnes que necessiten una atenció de més, o sigui hi ha uns 90 nens a tota l'escola de 450. Que tinguin o pla individualitzat o que tinguin, bueno, atenció per part de serveis externs, diria que és això, pels voltants dels 90 de 450. D'aquests 90 el que predomina més potser és la motivació. Hi ha molta manca de motivació, manca d'hàbits de treball, i això fa que baixi el rendiment, nivells cognitius baixos o molt baixos, TDA o TDAH [pensa] i, pràcticament [pensa]. Bueno algunes malalties d'aquestes anomenades rares hi ha algun alumne, trastorns de conductes també en tenim, trastorn generalitzat del desenvolupament [pensa] ja està.

b. Hi ha algun tipus de seguiment individual per aquests casos?

Depèn de la dificultat que sigui i llavors clar, aquí hi ha tota la intervenció dels serveis externs. O sigui, els alumnes que tenen alguna d'aquestes dificultats doncs, normalment, tenen seguiment extern, sigui per psicòlegs, psiquiatres, voluntaris de la Creu Roja, voluntaris de SSSS. Tenen atencions domiciliàries a casa i, llavors, hi ha una coordinació amb aquests serveis o acadèmies i aquests serveis externs donen pautes de treball per fer a l'escola. Llavors jo em coordino amb els serveis externs i els tutors i faig d'enllaç entre els serveis externs i els tutors.

j) Segons la seva opinió, creu que la Salle és un centre on hi ha molts conflictes?

No sé, [pensa] Jo crec que molts no, però si que n'hi ha, si que n'hi ha i, pel meu gust masses [riu].

a. De quin tipus?

[pensa]. No sé, no ho tinc prou estudiat però jo crec que a vegades són com uns mecanismes de defensa de la pròpia incapacitat. O sigui, hi ha alumnes que insulten a altres alumnes pel simple plaer d'insultar, que jo no sé quina mena de plaer és aquest que hi ha nanos que disfruten insultant a altres. O n'hi ha d'altres

que per tapar la seva pròpia incapacitat insulten a d'altres per sentir-se ells millors, no sé no sé [pensa] però a vegades com a mecanisme de defensa ataquen als altres. I a vegades demanen protagonisme per cridar l'atenció.

b. Es poden prevenir d'alguna forma?

Jo crec que si que això es deu poder prevenir d'alguna manera i penso que és un punt feble que nosaltres hauríem de treballar [pensa] i si, jo penso que si que això és treballable vull dir que, no sé ni des d'on ni com però si, penso que si que es podria treballar.

k) Com es treballa la relació i col·laboració família-escola?

[pensa]. De relació entre la família i l'escola n'hi ha de diversos àmbits i de diferents formes. Una seria la col·laboració informativa o sigui, quan es fan sessions per informar. Una altre seria a nivell familiar quan es fan tutories per entrevistes per la família i [pensa] després hi ha els sistemes de comunicació, o sigui el sistema de correu electrònic, per telèfon, per Whatsapp, per diferents maneres, per pàgina web. O sigui, el tutor, els professors estan en contacte de diverses maneres amb la família. I Llavors doncs clar, jo aquestes són les formes que tenim de col·laboració. A més hi ha una altre forma de col·laboració que és de famílies que tenen una experiència laboral en algun aspecte i a l'escola es treballa algun projecte relacionat amb aquest coneixement i els pares venen a fer aportacions o a fer xerrades als grups-classe o en el grup petit que està interessat en aquell aspecte, que coneixen aquella família, i tenim una borsa doncs de [pensa] penso que són unes 20 o 25 famílies que s'han disposat doncs a venir a transmetre els seus coneixements. (*Algun exemple?*) Per exemple poden venir a parlar de la seva empresa que tenen sobre un producte que tenen de fabricació de plàstic, un altre sobre [pensa] el medi ambient, diferents aspectes. Són aspectes que, per exemple, en aquests projectes que tenim de FAIG els alumnes trien un àmbit que volen estudiar-ho o que volen fer-hi un projecte. Doncs llavors, d'aquell àmbit per tenir més coneixement es busca informació en diversos llocs i un dels llocs es aquest. Per exemple l'any passat els de faig de 4t van fer tota una revista amb diferents experiències de gent de la tercera edat. Doncs també es de

demanar a avis dels alumnes que volguessin col·laborar i venien aquí, i és una forma que no és directament perquè el nano es porti bé però influeix.

a. Aquesta col·laboració és activa o passiva?

Home, hi ha famílies que els costa molt i que truques i no responen, però són una minora. Normalment la gent [pensa] els pares saben com són els seus fills i ja s'imaginen que el que diu el professor és veritat i, per tant, hi ha col·laboració, la gran majoria d'ocasions passa això, hi ha col·laboració. L'altre cosa és si les mesures que els pares apliquen a casa són efectives o no, però si més no d'intenció les famílies són molt col·laboradores i ho agraeixen. I quan has de comunicar aspectes que són bastant negatius has d'anar treballant el terreny, i has d'anar dient "atenció que si això no canvia us hauré de donar males notícies" i, per tant, la cosa ja s'encaixa d'una altra manera. (*A les famílies immigrants els costa més?*) Hi ha de totes, però si que hi ha una gran quantitat de gent immigrant que els hi costa entendre el funcionament de l'escola i, si si que els costa.

b. Els pares es mostren disposats a ajudar en l'educació dels fills?

Clar [pensa] aquí, estem parlant de pares que ja els alumnes, [pensa] quan nosaltres els veiem per primera vegada fan primer d'ESO. Llavors, els pares quan tenen els fills a 1r d'ESO hi ha aspectes de la personalitat doncs que ja pensen que ja ho han provat tot i llavors a vegades diuen "si vostè pot fer-hi alguna cosa faci" però clar, no estem parlant de senyors de 90 anys, estem parlant d'adolescents de 12, de 14 de 15 anys. I clar, a vegades costa que els pares vegin que poden fer una intervenció, no perquè ells no vulguin sinó perquè diuen que el seu fill és així i tal, però no sé [pensa], s'ha d'intentar.

1) A la Salle Manlleu, disposen d'un programa de prevenció de la violència entre iguals?

De moment no.

a. Creu que els hi serà d'utilitat?

Clar, és que violència física entre els alumnes hi ha molt poques ocasions que n'hi hagi. Llavors hauríem de parlar de la violència aquesta verbal, aquesta violència si que seria d'utilitat, però [pensa] no ho sé, hauria de tenir alguna altre expressió. Perquè prevenció de la violència, no sé, no m'agrada el nom: "Prevenció de la

violència entre iguals”, estàs donant per fet de que hi ha violència entre iguals i si, però bueno no sé, és un interrogant que tinc jo aquí. M’agradaria que els alumnes no s’insultessin, m’agradaria que els alumnes entre ells es respectessin, però d’això a dir-ne d’això violència entre iguals jo no ho acabo de veure, no sé, és l’expressió. És a dir, seria útil que es treballés que els alumnes no arribessin a l’insult i a l’agressió verbal si, hi estic d’acord.

m) Creu que millorant algun dels aspectes educatius, organitzatius o curriculars podria millorar la convivència a l’escola?

Jo crec que si, que la metodologia i la flexibilitat en el currículum. Jo penso que això és bàsic per millorar la convivència a l’escola. Em refereixo al tipus de classes, al tipus de metodologia si és més activa, si és més participativa. Tot això que genera que els alumnes estiguin molt millor. Per tant no cal contenir tensió. I la flexibilitat en el currículum, doncs que es pugui aprendre els continguts però amb un tipus d’activitats o altres, que els alumnes puguin triar les activitats, les que els hi agradin més. O sigui, es tractaria de que es pogués generar un ambient de treball on els nens estiguessin bé, on els professors hi estiguem bé, i que bueno [pensa] tot això milloraria la convivència a l’escola, jo penso que si.

Final de l’entrevista.

Doncs bé ja hem acabat l’entrevista. Moltes gràcies per la seva col·laboració, ja que amb la realització d’aquesta entrevista he obtingut molt informació útil i necessària per la realització de la meva recerca i del posterior programa de prevenció. Que tingui vostè un bon dia.

3. ANÀLISI DE LA INFORMACIÓ I RESULTATS¹

1. Anàlisi de dades

- Escala d'autopercepció

Estadísticos de fiabilidad

Alfa de Cronbach	Alfa de Cronbach basada en los elementos tipificados	N de elementos
,761	,769	16

- Escala de conducta familiar

Estadísticos de fiabilidad

Alfa de Cronbach	Alfa de Cronbach basada en los elementos tipificados	N de elementos
,712	,698	9

- Escala de conducta escolar

Estadísticos de fiabilidad

Alfa de Cronbach	Alfa de Cronbach basada en los elementos tipificados	N de elementos
,911	,917	16

- Escala de grup d'iguals

Estadísticos de fiabilidad

Alfa de Cronbach	Alfa de Cronbach basada en los elementos tipificados	N de elementos
,649	,652	5

¹ En aquestes taules hi ha els resultats de la prova de *reliability* realitzada amb el programa SPSS per comprovar la fiabilitat de les escales que formen part del qüestionari repartit als alumnes d'ESO.

2. Antecedents situacionals

Atenent al context que envolta el centre educatiu, Manlleu és un municipi situat a la comarca d'Osona, amb un total de 20.435 habitants.

Població (2013)	20.435
Comarca	Osona
Superfície (km ²)	17,2
Altitud (m)	461

Per altra banda, és important tenir present que el municipi de Manlleu dona molta importància a l'educació per la ciutadania. Els centres que imparteixen aquesta assignatura donen importància al desenvolupament com a individus i, aquesta, és una millora a tenir en compte, sobretot tenint present que a Manlleu, l'índex d'analfabetisme dobla la mitjana de Catalunya.

Sense titulació	3.383
Primer grau	4.562
Segon grau	6.436
Ensenyament universitari	1.247
Total	15.628

Font: Idescat, població de més de 10 anys segons nivell d'instrucció (2001)

Atenent al centre que serà subjecte d'aquest programa de prevenció, la Salle Manlleu, cal tenir en compte diverses dades que destaquen en un centre educatiu d'aquesta índole.

En aquest apartat, és necessari donar èmfasi a l'alt percentatge d'immigració i, per tant, de diversitat cultural, que hi ha a les diferents aules d'ESO. Això suposa s'ha de tenir en compte per tal de poder adequar conseqüentment el programa de prevenció.

1R ESO	2N ESO	3R ESO	4T ESO
LÍNIA A: 29%	LÍNIA A: 22%	LÍNIA A: 30%	LÍNIA A: 23'3%
LÍNIA B: 29%	LÍNIA B: 27%	LÍNIA B: 29%	LÍNIA B: 24'13%
LÍNIA C: 30%	LÍNIA C: 19%	LÍNIA C: 33'3%	LÍNIA C: 37'5%
TOTAL: 29'34%	TOTAL: 22'34%	TOTAL: 30'76%	TOTAL: 28'57%

També és interessant tenir en compte que, el total d'alumnes que estudien educació secundària obligatòria (ESO) a la Salle Manlleu és de 368 i, d'aquests, un conjunt del 27'71% són immigrants, procedents de diferents regions.

Seguint amb la contextualització d'aquest programa de prevenció, en quan al grup diana que serà objecte d'aquest programa de prevenció, aquesta correspon als alumnes d'ESO. Entre aquests, es donarà un procés de priorització dirigit als alumnes de 3r d'ESO el qual suposa el grup més conflictiu i disruptiu a l'hora de dur a terme la impartició de les classes o organitzar alguna que altra activitat. Per tant, els alumnes comprenen l'edat de 12 a 16 anys, franja d'edat que cal tenir en compte pel fet que és quan es desenvolupa l'adolescència i, per tant, són suggestionables i vulnerables a diferents canvis i incentius que poden ser negatius. Així, aquest programa cerca la manera de redirigir aquests alumnes no tant sols en l'entorn escolar sinó també en aquell més proper. Per tant, es tracta d'un programa de prevenció secundària, ja que està dirigit a una població en risc de cometre actes amb característiques violentes o disruptives i que, per tant, cal educar de forma correcta per tal que aquestes no tinguin lloc a través dels continguts que són necessaris a treballar.

3. Material necessari pel programa de prevenció

- PÒSTERS

DRETS DELS ALUMNES

1. ELS ALUMNES TENEN DRET A REBRE UNA FORMACIÓ QUE ELS PERMETI ACONSEGUIR EL PLE DESENVOLUPAMENT DE LA SEVA PERSONALITAT.
2. ELS ALUMNES TENEN DRET A UNA VALORACIÓ ACURADA DEL SEU PROGRÉS PERSONAL I RENDIMENT ACADÈMIC.
3. ELS ALUMNES TENEN DRET A SOL·LICITAR ACLARIMENTS RESPECTES ALS RESULTATS DE LES SEVES AVALUACIONS.
4. ELS ALUMNES TENEN DRET A QUE SE'LS RESPECTIN LA LLIBERTAT DE CONSCIÈNCIA I LES SEVES CONVICCIONS RELIGIOSES, MORALS I IDEOLÒGIQUES.

5. ELS ALUMNES TENEN DRET AL RESPECTE A LA SEVA INTEGRITAT FÍSICA I A LA SEVA DIGNITAT PERSONAL.
6. ELS ALUMNES TENEN DRET A LA RESERVA D'AQUELLA INFORMACIÓ RELATIVA A LES SEVES CIRCUMSTÀNCIES PERSONALS I FAMILIARS
7. ELS ALUMNES TENEN DRET A PARTICIPAR EN EL FUNCIONAMENT I LA VIDA DEL CENTRE D'ACORD A LES NOFC.
8. ELS ALUMNES TENEN DRET A ASSOCIAR-SE I REUNIR-SE EN EL CENTRE EN EL MAR DE LA LEGISLACIÓ VIGENT.
9. ELS ALUMNES TENEN DRET A MANIFESTAR-SE AMB LLIBERTAT, INDIVIDUAL I COL·LECTIVAMENT LES SEVES OPINIONS.
10. ELS ALUMNES TENEN DRET A GAUDIR D'UNA ORIENTACIÓ ESCOLAR I PROFESSIONAL QUE ASSEGURI LA SEVA LLIBERTAT DE DECISIÓ D'ACORD AMB LA SEVES APTITUDS.
11. ELS ALUMNES TENEN DRET A REBRE AJUTS NECESSARIS PER COMPENSAR POSSIBLES MANCANCES DE TIPUS FAMILIAR, ECONÒMIC I SOCIOCULTURAL.
12. ELS ALUMNES TENEN DRET A SER EDUCATS EN LA RESPONSABILITAT I A GAUDIR D'UNA CONVIVÈNCIA RESPECTUOSA I PACÍFICA.

DEURES DELS ALUMNES

1. ELS ALUMNES TENEN EL DEURE DE RESPECTAR L'EXERCICI DELS DRETS I LES LLIBERTATS DELS ALTRES MEMBRES DE LA COMUNITAT EDUCATIVA.
2. L'ESTUDI CONSTITUEIX EL DEURE BÀSIC DELS ALUMNES.
3. ELS ALUMNES TENEN EL DEURE D'ASSISTIR A CLASSE, RESPECTAR EL CALENDARI ESCOLAR I L'HORARI ESTABLERT, REALITZAR LES TAQUES ENCOMANADES PELS PROFESSORS, ESFORÇAR-SE EN L'APRENENTATGE I EN EL DESENVOLUPAMENT

DE LES CAPACITATS PERSONALS I RESPECTAR L'EXERCICI DEL DRET A L'ESTUDI DELS SEUS COMPANYS.

4. LES ABSÈNCIES A CLASSE DE MANERA REITERADA POT PROVOCAR LA IMPOSSIBILITAT DE L'APLICACIÓ CORRECTA DELS CRITERIS GENERALS D'AVUACIÓ I DE LA PRÒPIA AVUACIÓ CONTÍNUA.
5. ELS ALUMNES TENEN EL DEURE DE RESPECTAR LES NORMES DE CONVIVÈNCIA DEL CENTRE:
 - a. Adoptar un comportament que concordi amb el model educatiu de l'escola.
 - b. Respectar el caràcter propi del centre i el seu projecte educatiu
 - c. Assistir a classe i esforçar-se en l'aprenentatge.
 - d. Respectar els mestres i professors.
 - e. Complir les NOFC.
 - f. Respectar els altres alumnes i membres de la comunitat educativa.
 - g. No discriminar cap membre de la comunitat educativa.
 - h. Participar i col·laborar activament en la vida de l'escola.
 - i. Respectar i fer un bon ús de les instal·lacions i els materials.
 - j. Propiciar un clima de convivència i de respecte al dret dels altres alumnes.

- **ACTIVITATS COMPETÈNCIES SOCIALS**

○ **Racó dels conflictes**

És un moment escolar organitzat per tal que els alumnes i els docents puguin parlar dels conflictes que han sorgit al llarg de la jornada escolar. Es pot fer al final de cada dia o a finals de setmana per tal de millorar la convivència. Així, es donarà lloc a un diàleg entre els companys i el docent per tal de determinar el conflicte, entendre perquè ha sorgit, quines conseqüències han tingut lloc, com es

podia haver solucionat millor, entre altres. El docent ha d'actuar com a mediador i com a facilitador del procés.

- **Calaix del sastre**

Correspon a un diari col·lectiu en el qual els alumnes de cada classe poden expressar qualsevol cosa que els preocupi de forma anònima.

- **Què saps de...?**

Els alumnes s'assenten en forma de cercle. Cada un d'ells haurà de buscar algú que reuneixi la característica que se'ls demani de forma verbal.

Instruccions verbals: “Toca, abraça, dona la mà (...) a un company de la classe que:

- Toqui un instrument
- Jugui a futbol
- Jugui a bàsquet
- Faci un esport de raqueta
- Li agradi treballar amb ordinador
- Li agradi treballar amb grup
- Li agradi molt parlar
- Hagi nascut el mateix mes que tu
- Li agradi dibuixar i pintar
- Li agradin les matemàtiques
- Li agradi llegir
- Visqui a prop teu
- Tingui el mateix número de germans que tu
- Tingui un animal domèstic
- Li agradi cantar
- Tingui els ulls del mateix color que tu
- [...]

- **Joc del focus**

Es fan grups de 5 o 6 persones aproximadament. A cada persona se li reparteix un paper. A cada grup cada membre ha de ser protagonista durant 2 o 3 minuts, situant-se al centre del grup. Mentre està al centre, la resta de components del grup escriuen en el paper una qualitat positiva de la persona que observen. Retallen el tros de paper on han escrit la qualitat i li donen a la persona. El procés es continua fins que totes les persones han estat focus.

- **Ferides de l'autoestima**

Es comenta quina actitud adoptem i la forma en la que ens comportament quan volem renyar o discutir amb algun perquè ha fet quelcom que no ens agrada. Cal fer veure que hi ha moltes formes de cridar l'atenció. Tot i així, gairebé mai ens donem compte de l'efecte que poden causar les paraules a una persones.

A partir d'aquí cada alumne mencionarà un moment on es va sentir malament per la forma en la que li van dir les coses. Caldrà dividir la pissarra en dos parts. En una s'escriu la frase que els van dir i en l'altre, com es podria haver dit de forma diferent i que no els causes els sentiments de tristesa que els hi va causar.

- **PROGRAMA MEDIACIÓ ENTRE IGUALS**

1. Introducció

Aquest programa de mediació entre iguals està adreçat a tots els alumnes que formen part del centre la Salle Manlleu i, per tant, al mateix centre per tal que pugui aplicar-lo amb l'objectiu de prevenir conflictes i problemàtiques de convivència. Aquest programa està destinat a la resolució de conflictes de forma pacífica entre iguals per tal de, un cop duts a terme diferents passos, arribar a un acord que solucioni el conflicte i on, les dues parts, estableixin una sèrie de compromisos que duren a terme. Per aquest motiu, cal tenir present què és la mediació escolar, la qual es defineix com una trobada en què la persona medidora actua amb l'objectiu que els protagonistes del conflicte puguin buscar conjuntament una solució. La mediació té com a característiques principals: la

voluntarietat, la confidencialitat i la llibertat en la presa de decisions. Tot i així, cal tenir present que la formació s'adreça als alumnes de 3r d'ESO per tal que siguin ells els que l'any següent, quan cursin 4t d'ESO puguin dur a terme el rol de mediador que se'ls ha ensenyat i gestionar així els conflictes.

Per altra banda, és important tenir en compte que sempre es tendeix a veure el conflicte de manera negativa i com un impediment per poder treballar en un clima tranquil i relaxat. Així, entendre el conflicte des d'una perspectiva constructiva i alhora generadora de noves vies de convivència en diferents escoles, un d'ells la Salle Manlleu, ajuda a promoure la mediació com una nova eina per prevenir i resoldre conflictes de forma positiva, no veient el conflicte com un problema sinó com una oportunitat al canvi tant pels alumnes com pel personal docent que formarà part d'aquest projecte. Per tant, és important conèixer l'entorn més immediat d'aquests alumnes, l'escola, per tal de poder orientar aquest programa de mediació. És per aquest motiu que caldrà tenir present quin tipus de centre és la Salle Manlleu i quins valors segueix per atendre a la diversitat que pot existir, juntament amb els valors i la metodologia educativa que es segueix.

Tanmateix, també és important que tant els alumnes com també els educadors creguin en aquesta possibilitat de gestió dels conflictes i, així, aprenguin com solucionar un conflicte que pot sorgir en qualsevol context, més encara si tenim en compte els alumnes d'ESO. Així, és important que hi hagi predisposició a aquest canvi.

2. Contextualització

Atenent al centre que serà objecte d'aquest programa de mediació com a forma de prevenció de conflictes, cal tenir en compte diverses característiques que destaquen en un centre educatiu d'aquesta índole.

En primer lloc, cal tenir en compte que aquest centre dóna importància a l'educació en valors com ara la responsabilitat, la interioritat, la constància i esforç, la convivència, la creativitat, la disciplina, la fraternitat, la llibertat, entre molts d'altres que s'inculquen a través de les diferents activitats i assignatures que els professors imparteixen. Així, aquest fet juntament amb l'atenció

personalitzada i l'educació integral donen sentit al caràcter propi d'aquesta institució que diferencia de l'estil pedagògic.

Tanmateix, a la Salle Manlleu com a centre concertat que és, es dóna importància a l'acció tutorial de l'alumne a través de 4 línies: ensenyar a pensar, ensenyar a ser persona, ensenyar a conviure i ensenyar a decidir-se. Aquests objectius es duen a terme no només amb l'alumne sinó també amb el grup de treball i amb la família, aspecte que cal tenir molt en compte per tal de prevenir futures conductes violentes entre iguals. Per aquest motiu s'entén que des d'aquest centre també es vetlli per un bon aprenentatge cooperatiu, entès com aquell *conjunt de tècniques, estratègies i recursos metodològics estructurats amb què l'alumnat i els docents treballen junts, en equip amb la finalitat d'ajudar-se i, així, construir el coneixement de manera conjunta* (La Salle Manlleu, guia de l'Alumnat). Aquest fenomen caracteritza a la Salle com una escola inclusiva² i no excloent. D'aquesta manera, es combina l'adquisició de continguts amb la interacció amb els altres i l'assoliment de les competències bàsiques, adquirint habilitats socials que els adolescents podran utilitzar al dia a dia i, sobretot, en un futur. D'aquesta manera, l'aprenentatge és més i millor ja que s'aprèn amb i dels altres a través d'un equip cooperatiu que fan que cada persona sigui important i pugui aportar conceptes i idees que un altre membre no té en ment. D'aquesta manera, el principal protagonista és l'alumne i els educadors són mediadors i acompanyants.

2.1 Projecte educatiu

La Salle Catalunya forma part d'una institució mundial dedicada a l'educació des de fa més de tres segles. Està present en més de 80 països i, a Catalunya, hi ha un total de 25 centres educatiu.

El projecte educatiu partint del caràcter propi d'aquest centre, defineix els valors, objectius i prioritats d'actuació, els principis pel desenvolupament curricular i el

² Procés pel qual s'ofereix a tots els infants, sense distinció de discapacitat, la raça o qualsevol altra diferència, l'oportunitat de continuar sent membres de la classe ordinària i d'aprendre dels companys, i juntament amb ells, dins l'aula (Bray, S. 2001)

tractament transversal de l'educació en la fe. Per tant, els centres de la Salle Catalunya es caracteritzen per la concepció cristiana de la persona i del món, conjugant el progrés cultural i humà. D'aquesta manera, des de la Salle Catalunya s'intenta que els alumnes surtin de l'escola amb els valors que els hi calen per viure com a persones i, aprenguin a conèixer, a fer, a viure en societat i a ser. A partir d'aquí, la missió de la Salle és educar humana i cristianament als joves, especialment als més necessitats.

Tanmateix, des dels centres de la Salle, la comunitat educativa és un element indispensable i dinàmic, ja que cada alumne assumeix la responsabilitat de desenvolupar les seves capacitats, els educadors són els responsables de la qualitat dels processos pedagògics i, les famílies, s'impliquen en el projecte per a educar, també, als seus fills. D'aquesta manera, la interacció amb les famílies i amb l'entorn permet a la Salle, com a institució educativa concertada, respondre a les demandes i exigències de la societat.

Per altra banda, atenent a l'estil pedagògic de la Salle, tal i com s'ha comentat, aquest es centra en l'alumne, en donar resposta a les seves necessitats, al rigor científic, al treball cooperatiu i a l'autonomia responsable. Així, l'educació s'orienta vers el desenvolupament de les peculiaritats de cada persona, respectant el seu ritme i capacitats i, oferint a cada individu, les oportunitats pel seu complet desenvolupament. Així, a través d'aquest estil pedagògic s'aconsegueix que cada alumne sigui conscient dels seus esforços, èxits o dificultats en l'aprenentatge, respectant les peculiaritats de cada persona i oferint a cadascú les oportunitats pel seu complet desenvolupament. Tanmateix, també es lluita per tal desenvolupar totes les habilitats cognitives de cada persona i, així, augmenta l'autonomia que cada alumne pot presentar per si mateix però, també a nivell de grup per tal que la resolució de conflictes sigui de forma col·laborativa. Per últim, però aspecte que també cal tenir present és que els centres la Salle incorporen les TIC per tal de millorar la qualitat educativa i la professionalitat dels docents.

Per últim, cal tenir present quines són les preferències de la Salle. Entre elles, destaca, tal i com s'ha dit, l'educació en la fe, on es treballa l'identitat cristiana i la bona convivència escolar. Per això, es fan diferents activitats, com per exemple,

els cinc minuts de reflexió diaris a l'inici de la jornada escolar. També té lloc una educació en valors, ja que s'inclou a la totalitat de la persona i, per tant, és integral, activa i, alliberadora, ja que ofereix d'un espai concret perquè la persona sigui ella mateixa.

2.2 Ideari del centre

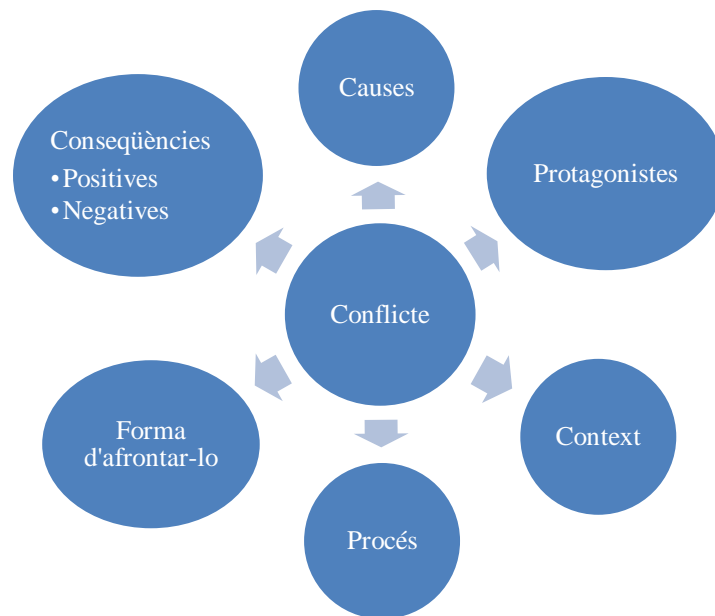
Per tenir clars quins són els valors que es segueixen als centres la Salle, cal destacar l'estreta relació que hi ha entre tots aquests centres que formen part d'aquesta comunitat. aquests centres preparen per la vida i, es caracteritza per ser un centre cristià fidel a les intuïcions de Sant Joan Baptista de La Salle, atenent a les necessitats reals de les persones i la societat, sobretot d'aquells més necessitats. A partir d'aquí, cal destacar que els valors que aquesta comunitat educativa vol donar a conèixer són:

- Responsabilitat: s'ajuda als estudiants aprendre decisions per ells mateixos, conscients de les obligacions i del que es deriva d'elles.
- Creativitat: es contribueix al creixement personal dels alumnes a través de l'esperit crític i la intuïció.
- Justícia: es procura que els alumnes siguin conscients de les injustícies socials i, d'aquesta manera, es comprometin per millorar la societat i fer-la més justa.
- Convivència: s'impulsa l'acceptació mútua, el treball en equip, les relacions frateres i el respecte de les opinions.
- Interioritat: s'ajuda als alumnes a comprendre i a interpretar els fets i a interioritzar les normes que afavoreixen el creixement interior. Es potencia l'autoestima, l'expressió de les vivències i els sentiments, la capacitat d'empatia, l'admiració, la calma i el silenci, el desig d'autenticitat, l'agraïment, la sinceritat i la reflexió.
- Transcendència

De la mateixa manera, els centres la Salle presenten un procés d'educació en la fe, en el qual es dona importància a la maduració humana i cristiana a través d'un diàleg intercultural i interreligiós.

2.3 Pla de Convivència de la Salle Catalunya

A través del Pla de Convivència, es dur a terme un diagnòstic de la convivència del centre, identificant i analitzant què es considera conflicte, quins conflictes es produeixen amb major freqüència i quines en són les causes, qui hi està implicat i de quina manera incideixen aquests en la convivència del centre. Per tant, cal tenir clar que no només s'ha d'analitzar la relació entre els alumnes, sinó també amb el professorat, amb les famílies, entre altres. Des d'aquest Pla de Convivència que es té en compte al centre educatiu de la Salle Manlleu, es dóna importància a diferents eixos d'actuació, entre ells la mediació. Tanmateix, també es té en compte la construcció de valors i actituds de convivència, convivència en un entorn democràtic, interculturalitat, igualtat de gènere, intervenció en les relacions interpersonals i, tal i com s'ha comentat, prevenció de la conflictivitat i mediació per a la resolució de conflictes. En aquest sentit, també es menciona que els agents responsables no només seran els docents, sinó també l'alumnat, el personal no docent i les famílies, les quals han de col·laborar per tal que aquests objectius es compleixin. A partir d'aquí, aquesta resolució de conflictes es farà a través de mitjans pacífics que segueixen el següent esquema:

Font: Realització pròpia (La Salle Catalunya, 2009)

Per tant, cal tenir present que es vol intervenir per a prevenir aquests conflictes a nivell de l'aula, però també del centre i de l'entorn, amb la família i amb el context social que els alumnes tenen més a prop.

D'aquesta manera, el mateix Pla de Convivència dóna importància a les tasques que el professorat ha o hauria de dur a terme per tal de prevenir aquests conflictes. En primer lloc, promou l'escolta activa dels alumnes, l'empatia amb aquests per tal d'entendre el que pensa i sent l'altre per poder mantenir la comunicació amb ell. En segon lloc, també es dóna importància a l'estimulació de l'eficàcia del grup, ja que això determina la motivació dels alumnes i el progrés cap a un resultat final que és proposat com a objectiu. En tercer lloc, s'afavoreix una bona comunicació per tal de facilitar la gestió de conflictes de forma no violenta, ja que el diàleg és una de les seves principals eines. D'aquesta manera, cal treballar el llenguatge verbal però, d'igual forma, el llenguatge no verbal, ja que tant un com l'altre poden transmetre informació necessari i rellevant per a la gestió de conflictes. En quart lloc, cal també dur a terme la presa de decisions de forma consensuada per tal que sigui de forma igualitària, participativa i no sexista. Per últim, però no per això menys important cal treballar la cooperació per tal d'afrontar els conflictes des de totes les parts, però amb un objectiu comú.

2.4 Normativa de règim intern

Atenent al reglament de règim intern de la Salle Manlleu, aquest centre segueix les Normes d'Organització i Funcionament del Centre (NOFC), les quals tracten diversos aspectes, però en especial cal tenir en compte quines són les conductes que es consideren contràries a aquestes normes de convivència i, per tant, poden ser subjectes d'alguna sanció. Les conductes dels alumnes considerades contràries a les normes de convivència o faltes lleus són:

- Faltes injustificades de puntualitat a l'horari d'escola
- Faltes injustificades d'assistència a classe o a altres activitats educatives.
- Qualsevol acte d'incorrecció o desconsideració amb altres membres de la comunitat educativa.
- Qualsevol acte injustificat que alteri el desenvolupament normal de les activitats del centre.

- El deteriorament, no greu, causat intencionadament, de les dependències del centre o del material.
- Els actes d'indisciplina que no tinguin caràcter greu.
- Les injúries, ofenses, amenaces, vexacions o humiliacions a qualsevol membre de la comunitat educativa o que atemptin contra llur intimitat.
- Captura, emmagatzematge, tractament o difusió, per mitjans analògics digitals, de dades de caràcter personal que no tinguin la consideració de greu.

A partir d'aquí, les mesures correctores que es poden aplicar són:

- Per qualsevol professor:
 - Amonestació oral
 - Compareixença immediata davant el cap d'estudis o el director del centre.
 - Privació del temps d'esbarjo
 - Amonestació escrita
- Per part del cap d'estudis o el director del centre:
 - Amonestació escrita
 - Realització de tasques educadores per a l'alumne
 - Suspensió del dret a participar en activitats no lectives del centre per un període màxim d'un mes.
 - Canvi de grup per un període màxim d'una setmana.
 - Suspensió del dret d'assistència a determinades classes
 - Activitats d'utilitat social per al centre educatiu
 - Obligacions concret per a la família.

Seguidament, aquelles faltes considerades greus són:

- Actes greus d'indisciplina, injúries, ofenses, agressions físiques, amenaces, canvis o suplantació de la identitat digital, vexacions o humiliacions a qualsevol membre de la comunitat educativa.
- Alteració injustificada i greu del desenvolupament normal de les activitats del centre.

- Deteriorament greu, causat intencionadament, de les dependències o dels equipaments del centre.
- Actes o possessió de mitjans o substàncies que pugin ésser perjudicials per la salut.
- Comissió reiterada d'actes contraris a les normes de convivència.
- Actuacions o incitacions perjudicials per la salut i la integritat personal dels membres de la comunitat educativa.
- Captura, emmagatzematge, tractament o difusió, per mitjans analògics o digitals, de dades de caràcter personal sense el consentiment exprés i que derivin conseqüències negatives.

En aquests casos, les sancions que poden imposar-se són:

- Suspensió del dret a participar en activitats educatives o de caràcter no lectiu, extraescolars o complementàries.
- Suspensió del dret a assistir al centre o a determinades classes per un període màxim de tres mesos.
- Inhabilitació definitiva per a cursar estudis en el centre.
- Realització de tasques educadores per l'alumne.
- Reparació econòmica dels danys causats.
- Realització d'activitats d'utilitat social per al centre.
- Restitució d'allò que s'hagi sostret.

3. Programa de mediació entre iguals

3.1 Justificació de la implementació del programa

Tal i com s'ha dit, actualment i en els moments que s'estan vivint, qualsevol conflicte és vist com una situació negativa on una de les parts sempre ha de perdre. Per aquest motiu, és important que aquest programa de mediació s'implementi a la Salle Manlleu per, d'aquesta manera, poder fer entendre als alumnes que una resolució positiva i pacífica és possible i, a més, ells poden i han de participar en aquesta cerca de solucions.

D'aquesta manera, la mediació ajuda a que els alumnes acceptin la seva responsabilitat a l'hora de solucionar el conflicte, tant si són una de les parts com

si tant sols són espectadors que han presenciat el conflicte o que n'han sentit a parlar. Entre tots és possible frenar l'aparició continua de conflicte que puguin existir entre iguals i, de la mateixa manera, també és possible que es puguin gestionar a través d'eines que nosaltres mateixos disposem.

Els alumnes mediadors seran formats amb l'objectiu que, quan sorgeixi un conflicte entre iguals, entre companys, aquests puguin donar les eines perquè es pugui solucionar el conflicte, deixant enrere la violència i l'arrogància que tant caracteritza a alguns adolescents en conflicte. Per tant, és important que aquests mediadors, tal i com es veurà més endavant, presentin una sèrie de característiques per, d'aquesta manera, fer més fàcil la seva tasca i, a la vegada, la gestió del conflicte.

D'aquesta manera, s'entén que l'objectiu principal amb l'aplicació d'aquest programa de mediació és modificar l'ambient escolar millorant les relacions entre iguals i promovent els comportaments prosocials dels joves estudiants, tot i que també cal destacar que el centre de la Salle Manlleu no és un centre que destaquï per una alta presència de conductes violentes entre iguals. A més, també cal tenir present que aquesta formació també pot influir a professorat i família dels alumnes, ja que poden aprendre que la gestió positiva dels conflictes està més present en la mentalitat dels alumnes del que ells es pensaven.

3.2 Objectius del programa

Per tal d'aplicar el programa de prevenció i que aquest tingui èxit, cal tenir en compte quins serien els objectius que aquest programa persegueix aplicant la mediació entre iguals. Tanmateix, també cal tenir present que aquest programa persegueix uns objectius generals però també uns específics. Els generals corresponen a:

- Formar per a la convivència: provocar que els alumnes estiguin formats per i amb la convivència escolar per tal de millorar la cohesió escolar i la bona convivència entre alumnes i també amb els professors.
- Prevenir les conductes problemàtiques: cal preveure situacions conflictives que, si no es detecten poden derivar en conductes contràries a la bona convivència i, per tant, dificultar la bona cohesió i el bon clima escolar.

- Intervenir enfront els conflictes: quan el conflicte no s'ha pogut prevenir i aquest ha tingut lloc, cal intervenir des de dos punts de vista: medidora i reglamentària.

D'aquesta manera, la bona convivència s'aconseguirà a través de l'articulació d'aquests tres eixos i, a partir d'aquí, el context escolar millorarà.

Per altra banda i, tal i com s'ha dit, el programa de mediació entre iguals també persegueix objectius específics, els quals són:

- Sensibilitzar a tota la comunitat educativa de la resolució positiva de conflictes.
- Sensibilitzar a l'alumnat de la resolució positiva de conflictes.
- Seleccionar de forma correcta els alumnes mediadors.
- Promocionar la figura de l'alumne mediador.
- Capacitar i formar als alumnes mediadors.
- Motivar als alumnes a participar de forma voluntària en aquest procés de mediació.
- Donar a conèixer el centre la Salle Manlleu per l'aplicació d'aquest tipus de programa.
- Inculcar i incrementar valors com empatia, participació, escolta activa, responsabilitat, companyerisme i altruisme.
- Ensenyar estratègies de resolució de conflictes.
- Donar protagonisme i responsabilitats als alumnes.
- Millorar la convivència escolar; entre iguals i també amb el personal docent.

3.3 Què és la mediació escolar?

La mediació és un procés on es busca una manera de destensar la situació i, gestionar de manera positiva el que ha passat entre dues parts enfrontades. D'aquesta manera, cal tenir en compte aquest procés com una forma de gestionar els conflictes de forma positiva, on les dues parts enfrontades poden expressar els seus sentiments, interessos i necessitats per tal que, d'aquesta manera, l'acord al qual s'arribi al final de la sessió s'ajusti a les necessitats d'ambdues parts.

A partir d'aquí, cal tenir en compte quines són les fases a tenir en compte per un procés de mediació escolar per tal que els alumnes mediadors sàpiguin el procediment que han de seguir:

FASE	OBJECTIU	EINES
OBRIR	Les parts en conflicte han de conèixer el procés de mediació i aprendre a valorar-lo com un treball útil per gestionar el conflicte.	Explicació de les fases de la mediació. Valors de la mediació. Requisits de la mediació. Regles de la mediació.
PARLAR	Les parts han d'exposar el conflicte tal i com el veuen, senten i el viuen, disposant del temps necessari per fer-ho sense interrupcions.	Empatia Preguntes obertes
ESCOLTAR	Les parts han d'escoltar-se mútuament, intentant entendre-ho bé i saber col·locar-se al lloc de l'altre.	Valoració positiva. Reformulació. Escoltar activa.
REFER	Les parts busquen conjuntament canvis i solucions satisfactòries.	Empatia Pluja d'idees
ACORDAR	Les parts arriben a un acord que solucioni el conflicte i que puguin millorar la relació i es comprometen a dur-los a terme.	Concretar. Consensuar. Acords.

Font: realització pròpia

Per iniciar un procés de mediació cal que una de les parts o algun altre membre de la comunitat educativa sol·liciti la mediació. A partir d'aquí i del primer contacte amb una de les parts és el mediador l'encarregat d'aproximar-se al cas i contactar amb l'altre part per tal d'ajuntar-les i solucionar el conflicte amb la participació

d'ambdues. Per tant, queda clar que és imprescindible que primer hi hagi un contacte amb les parts de forma separada i, després, de forma conjunta.

En la **primera** fase s'ha d'aconseguir:

- Que les parts entenguin què és el procés de mediació.
 - Una mediació és un procés en el que es busca una manera de destensar la situació i gestionar d'una altra manera el que els hi passa.
 - Les parts han d'entendre que el mediador no ha de decidir sobre el que les parts han de fer.
 - No es busquen culpables sinó maneres diferents de gestionar el conflicte, de manera més positiva o que suposi menys mal per a les parts.
 - Les parts són responsables de mirar cap al futur i voler solucionar el conflicte.
 - El mediador és responsable de donar les eines per a que les parts puguin “resoldre” el seu conflicte.
 - És molt pràctic que les parts expliquin el què saben sobre la mediació i el mediador afegeixi i corregeixi el que consideri. També serveix per a conèixer una mica a la persona i la seva manera d'expressar-se.
- Explicar regles de la mediació: també es poden anar explicant durant el procés ja que d'aquesta manera és menys autoritària. És possible que les parts puguin llegir-les també a més que el mediador les expliqui.
 - No interrompre.
 - Deixar parlar.
 - No insultar i no agredir.
 - No sortir de la sala excepte per comú acord.
 - Confidencialitat.
 - Mirar al futur i no al passat.

És interessant poder explicar les raons per les quals aquestes regles són importants ja que d'aquesta manera es pot generar un clima de comprensió i calidesa.

- Aproximar-nos més en profunditat al cas:
 - Fer preguntes poc transcendents per a poder conèixer sobre la capacitat de comunicació de les parts.
 - Preguntar sobre aspectes bàsics del conflicte.

- Decidir sobre si la mediació és possible (per les condicions de la mediació).
- Que les parts decideixin sobre l'inici de la mediació.

Treballar amb dos mediadors és molt útil ja que el procés de mediació és molt complex i és necessari explicar les funcions de cada un (observador- actiu).

OBJECTIUS	EINES DELS MEDIADORS
<ul style="list-style-type: none">- Conèixer i valorar el procés de mediació com un treball útil.- Entendre que el problema és de tots i que no hi ha cap culpable.- Decidir si s'inicia o no el procés	<ul style="list-style-type: none">- Presentació personal : nom (sense cognom), edat i professió.- Presentació dels rols- Diàleg, respecte mutu, tolerància, voluntarietat, confidencialitat.

La **segona** de les fases té uns objectius diferents, on es dóna importància al fet que les dues parts parlin:

- Que cada part exposi tot el que té a veure amb el problema, tant pensaments com emocions. En aquest objectiu es tracta de passar de les posicions a les necessitats. Que cada part estigui callada i escolti el que l'altra part exposa. Tot això s'explica al mediador, no entre ells: el mediador argumenta que no parlin entre ells perquè així, ell ho podrà entendre millor.
- Missatges en jo: es tracta d'ajudar a que les parts no es limitin als fets sinó que vagin més enllà, obrint el camí cap a les necessitats, a partir de les sensacions.
- Agenda de temes: és important plantejar una agenda de temes, i una recapitulació del que es vol dir en tot el procés. Així, les parts han de proposar els temes que volen tractar, concretant-los en punt a discutir. És important aquesta concreció perquè depura els temes importants.

És important tenir en compte que, en aquest cas la comunicació és bidireccional ja que es genera un diàleg entre la part i el mediador.

OBJECTIUS	EINES DELS MEDIADORS
<ul style="list-style-type: none">- Poder exposar el problema tal i com el visc jo.	<ul style="list-style-type: none">- Empatia: preguntes obertes, atendre a les emocions.

<ul style="list-style-type: none">- Poder estar en silenci.- Dirigir-se als mediadors amb respecte.	<ul style="list-style-type: none">- Valorar les emocions.- Tolerar i reafirmar les diferències.
--	--

Seguint el procés de mediació, els objectius de la **tercera** fase, la d'escoltar són diferents:

- Que les parts pugin escoltar-se.
- Que les parts expressin el valor dels arguments de l'altra part.
- Que les parts puguin entendre les diferències de percepció de la realitat.

Es tracta que les parts puguin incorporar els arguments de l'altra part encara que no els comparteixin, de manera que entenguin que tenen diferents maneres d'entendre el problema i que això no implica que unes siguin bones i dolentes.

Per a aconseguir això cal valorar molt positivament els esforços realitzats per les parts per reconèixer el lloc de l'altre i la cerca positiva de solucions. En aquest punt és fonamental l'empatia i l'assertivitat del mediador.

La comunicació en aquest cas és més propera entre les parts ja que no es limita al diàleg entre mediador i les parts sinó que també es produeix entre les parts. És per això, que l'escolta activa, la reformulació i la valoració positiva són fonamentals en aquesta fase.

Seria interessant que les parts poguessin reformular el discurs de l'altra.

OBJECTIUS	EINES DELS MEDIADORS
<ul style="list-style-type: none">- Escoltar el conflicte tal i com el viu l'altra part.- Saber col·locar-se al lloc de l'altre.- Entendre les diferències.	<ul style="list-style-type: none">- Valoració positiva (tenir en compte l'esforç de cada part)- Reformulació (repetir el que s'ha dit per tal que quedi clar)- Escolta activa

Seguidament, la **quarta** de les fases és la de refer. Aquí els objectius també difereixen de les fases anteriors. Per generar opcions que siguin positives i

possibles per aplicar com a acord en un procés de mediació entre iguals cal fer una pluja d'idees sobre totes les possibilitats i concretar l'agenda d'idees sense jutjar-les però sempre tenint en compte les possibilitats reals (factibles) de les opcions proposades, graduant-les de millor a pitjor.

La tasca del mediador no és proposar les solucions sinó posar de manifest les qüestions que no queden clares o concretades. Són les parts les que han de dialogar en major mesura i de manera directa entre elles per a negociar les opcions i, finalment, pactar-les. Així, el mediador anota les opcions proposades o de les qüestions a decidir, ordenant-les i clarificant-les.

OBJECTIUS	EINES DELS MEDIADORS
<ul style="list-style-type: none">- “Sortir” de les posicions de cada un.- Identificar els interessos.- Reconèixer les necessitats.- Generar opcions que permetin satisfer les necessitats.	<ul style="list-style-type: none">- Pluja d'idees (no jutjar les idees).- Presa de decisions.

Per últim, la **última** de les fases, la d'acordar, és la més important en un procés de mediació. Amb aquesta s'arriba a la conclusió de què és el millor per poder gestionar el conflicte de forma positiva per les dues parts, aspecte essencial per poder afirmar que el procés de mediació ha sigut exitós.

L'acord neix de la concreció feta a la fase anterior. Es tracta d'elaborar una llista de tasques que les parts han de fer, de manera concreta (accions i terminis).

Un acord ha de ser:

- Realista: el mediador ho ha de deixar clar però no pot dir si un acord és o no realista, les parts s'han d'adonar elles soles.
- Equilibrat: les parts han de dur a terme accions.
- Beneficiós: han de ser positius per als grups.
- Just: els mediadors són molt directius en aquest punt, ja que és una de les poques vies per les quals el mediador pot rebutjar l'acord.

És important pactar un calendari de seguiment dels acords de manera que es fan revisions per a generar un context en què les parts poden expressar-se i puguin fer els ajustos dels acords necessaris. Normalment, l'adequat és fer tres avaluacions (una a curt termini, una a mig i una a llarg termini) i que les parts acordin aquest calendari, el qual s'adjuntarà a l'acord.

OBJECTIUS	EINES DELS MEDIADORS
<ul style="list-style-type: none">- Solucions constructives.- Redactar acords justos i realistes.- Dissenyar un programa de seguiment dels acords.	<ul style="list-style-type: none">- Consens: recollir interessos, necessitats i sentiments de totes les parts.- Els acords han de definir qui, com i quan.

3.4 Formació dels alumnes mediadors

Els alumnes que duren a terme la tasca de mediar entre les dues parts enfrontades han de presentar diferents característiques que són les següents:

- Sensible als conflictes aliens.
- Actitud activa i positiva.
- Saber escoltar activament.
- Tenir empatia.
- Comprometre's a respectar la confidencialitat i neutralitat del conflicte.
- Reconèixer, comprendre i expressar emocions.
- Lideratge positiu en el grup.
- Ser creatiu en la cerca de solucions.
- Tenir capacitat per suportar situacions de tensió emocional

En el centre la Salle Manlleu, es duren a terme 5 sessions de formació i sensibilització dels mediadors per tal que puguin dur a terme les tasques que se'ls hi encomanen. Tanmateix, cal deixar clar que aquesta formació es basarà en aquells cinc pensaments (Spivack i Shure, -; citat a Carpena, A. 1998) que ajuden a que hi hagi una bona convivència i, per tant, unes bones relacions interpersonals. Aquestes són:

- Pensament causal: capacitat de determinar l'origen o causa del problema. És l'habilitat de determinar què ha passat, perquè ha tingut lloc el problema. Els que no tenen aquesta habilitat atribueixen el problema o conflicte a la casualitat, mala sort, o es queden sense paraules.
- Pensament alternatiu: habilitat cognitiva d'imaginar el nombre més alt de solucions a un problema determinat. Per tant, és la capacitat de tenir la ment oberta i solucionar de forma diversa un mateix problema. Aquelles persones violentes o agressives manquen d'aquest pensament i només veuen la sortida violenta (Generalitat de Catalunya, 2003).
- Pensament conseqüencial: capacitat cognitiva de preveure les conseqüències d'un fet. Per tant, consisteix en preveure el que, probablement, passarà i, així, modificar el seu comportament.
- Pensament de perspectiva: habilitat cognitiva de situar-se en el lloc de l'altre. És la capacitat de comprendre els sentiments d'una altra persona, com es sent, si està alegre o trista, etc.
- Pensament de mitjans-fins: consisteix en una capacitat complexa de marcar-se uns objectius. Així, consisteix en saber analitzar els recursos dels que es disposa per aconseguir un objectiu, en convèncer els altres que aquest és el millor objectiu, etc.

Les dues primeres sessions tindran un enfocament més teòric, mentre que les tres posteriors es centraran en la vessant pràctica de la mediació entre iguals per tal que, d'aquesta manera, els alumnes mediadors posin en pràctica les seves habilitats comunicatives i imaginatives a l'hora de gestionar un conflicte.

- **Primera sessió: Presentació del programa i breu explicació de què és la mediació.**

En aquesta sessió, tenen lloc les presentacions de l'Equip de mediació i també dels alumnes que formaran part d'aquest equip. Seguidament, s'explica en què consisteix aquesta programa de mediació i què pretén aconseguir un cop s'apliqui en els diferents conflictes que poden tenir lloc en el centre la Salle Manlleu.

A partir d'aquí, s'intenta construir una definició conjunta de què és la mediació a través de la participació de tots els alumnes mediadors.

La mediació és:

- *Un intent de treballar amb l'altre i no contra l'altre, buscant una via pacífica i equitativa d'afrontar els conflictes en un entorn de creixement, d'acceptació, d'aprenentatge i de respecte mutu.*
- *Un procés de comunicació horitzontal a tres bandes en el qual el mediador/a crea les condicions per tal que els protagonistes del conflicte puguin arribar a un acord*
- *Una via voluntària d'explorar els conflictes en què els protagonistes prenen les seves pròpies decisions per consens i sense ser coaccionats per cap mena de poder* (Boqué, M.C. (2002), citat a Generalitat de Catalunya, 2003).

Tanmateix, també s'expliquen quins són els objectius i el rol que els mediadors hauran de dur a terme un cop tingui lloc una sessió de mediació amb un conflicte real. També cal tenir present que aquí els mediadors hauran de tenir en compte quines són les fases del procés de mediació i quina és la seva funció en cada una d'aquestes, a més de les regles de la mediació, les quals s'hauran de mencionar en cada una de les sessions de la mediació quan les parts es trobin en el procés conjuntament (veure annex 1).

Després de l'explicació de què és la mediació i en què consisteix aquesta dinàmica (regles, fases, rol del mediador, etc.) es visionarà el capítol [*Aquí, qui mana?*](#) del programa de TV3 *Mestres*. Aquest vídeo té una durada de gairebé una hora i, per tant, serà necessari escollir només alguns apartats, aquells que siguin més interessants segons el punt de vista de l'Equip de mediació.

Per últim i per tal de comprovar si els mediadors han entès quina actitud haurien d'adoptar les parts, es durà a terme la dinàmica del llapis (veure annex 2).

- **Segona sessió: Explicació dels tipus de conflictes i habilitats comunicatives.**

En aquesta sessió s'explica als alumnes mediadors quins tipus de conflictes poden existir i, també, les habilitats de comunicació que aquests han de presentar per a ser uns bons mediadors.

A partir d'aquí, cal tenir en compte que existeix diversa classificació dels conflictes però en el cas que ens ocupa, la conflictologia tindrà lloc en un centre educatiu i, per tant, cal tenir en compte que els conflictes poden ser:

- Segons les causes:
 - Sobre recursos
 - Sobre necessitats psicològiques no satisfetes
- Segons la seva manifestació:
 - Verídic
 - Fals: no són conflictes, són malentesos.
 - Latent: les parts no estan d'acord en que tenen un conflicte. En aquest cas, cal que les dues parts es posin d'acord en que tenen un conflicte i aquí, el mediador, té un paper primordial per tal de fer entendre que el conflicte serà una font d'oportunitats per ambdues bandes.
 - Obert: les parts estan d'acord en que tenen un conflicte.
 - Desplaçat: no es pot debatre tal i com és. Això succeeix sobretot amb les relacions de poder o de dependència, fet que no serà habitual en la mediació entre iguals.
 - Violent: presència de violència.
 - No violent
- Segons la tipologia:
 - Interpersonal
 - Intrapersonal
 - Intergrupar
 - Intragrupar

En el procediment que ens ocupa, també caldrà que els mediadors tinguin en compte que els conflictes també poden ser:

- Discrepàncies sense arribar a l'agressió verbal i/o física
- Faltes de respecte lleu (petit insult, bromes pesades o inoportunes, etc.)
- Faltes de respecte greus (agressió física i/o verbal com insults greus, reiteració de faltes de respecte lleus, maltractament psicològic, intimidació d'algun company, insults despectius, etc.)
- Reiteració de faltes de respecte greus

Per altra banda, i atenent a les habilitats de comunicació, aquests són diverses i imprescindibles per dur a terme una bona mediació:

- *Llenguatge no verbal*

El llenguatge oral i visual de la persona mediatra ha de ser acollidor i transmetre serenitat. És important parar atenció al llenguatge no verbal dels participants en la mediació perquè proporciona molta informació sobre el seu estat d'ànim, la seva disponibilitat a cooperar, el rebuig a certes propostes, la incomoditat o l'interès pel procés. Cal que les dues parts mostrin interès en participar en un procés de mediació, tant a través del llenguatge verbal com el no verbal. D'aquesta manera, la predisposició a gestionar i solucionar el conflicte serà major.

- *Conducta assertiva*

És aquella que implica l'expressió directa dels propis sentiments, necessitats, drets i opinions, sense amenaçar ni faltar al respecte als altres i als seus drets. En aquest sentit, el mediador ha de poder visualitzar i comprovar que cada una de les parts està expressant el que de veritat sent i el que li ha produït el conflicte a nivell personal. Podem ser assertius utilitzant:

- Llenguatge positiu: Consisteix a dir el que pensem i desitgem sense necessitat d'usar un vocabulari ofensiu, provocatiu o acusatori.
- Les autoafirmacions: Són missatges en primera persona que fan sentir a l'altre com vivim una situació determinada. "*Jo sento...crec...*"
- La tècnica del disc ratllat: Consisteix a repetir una i altra vegada el que volem amb calma i seguretat.

- La interrogació negativa: És una pregunta que retorna la conversa cap a l'altra persona sense criticar-la ni posar-se a la defensiva.
- El banc de boira: Per tal d'evitar entrar en un joc de provocacions, podem escoltar atentament i admetre l'opinió i les apreciacions de l'altra persona, encara que no les compartim.
- L'asserció negativa: És una via que mostra que podem assumir els nostres errors.
- *Escolta activa: pràctica de l'escolta activa (veure annex 3)*

S'entén per escolta activa animar l'altre que parli i esforçar-se per comprendre respectuosament el que diu. Ens ajudarà a escoltar activament:

- Mostrar empatia: És la capacitat de posar-se en la pell de l'altra persona mirant de comprendre-la, sense necessitat de jutjar-la, criticar-la o donar-li la raó. Els mediadors i mediadores mostren empatia envers les dues persones que tenen el conflicte per tal que es sentin còmodes i lliures per explicar com els afecta la situació. Mostrem empatia amb el llenguatge no verbal (mirada, expressió facial, contacte físic...) i amb el llenguatge verbal (repetint l'acabament d'algunes frases, emprant expressions com "ah", "mm..." sense contingut).
- Parafrasejar: Fer de mirall, per tal que qui parla sàpiga que l'escoltem atentament i alhora senti les seves pròpies paraules.
- Clarificar: Fer preguntes obertes per animar a les persones a seguir parlant i reunir, així, més informació. La intenció del mediador és comprendre el punt de vista de qui parla.
- Resumir: Recollir les principals idees i sentiments de la narració, hem de preguntar sempre si ho hem entès correctament: "*és així?*".
- Reformular: S'introdueix un petit canvi o un nou punt de vista en la història en un intent d'obrir-la a d'altres lectures.
- Preguntes circulars: Són preguntes que ajuden a imaginar, a veure el conflicte globalment, a avançar o retrocedir en el temps. "*Si fossis ell, com creus que respondries a...*" "*Què podria passar si segueixen els insults...?*".

- *Identificar els pensaments negatius i positivitzem-los: pràctica de la positivitat* (Veure annex 4)

Ser curosos amb el llenguatge facilita que els altres entenguin millor allò que volem dir i evita que els missatges s'interpretin de maneres molt diverses, que puguin conduir a malentesos que generin un conflicte o bé, si el conflicte ja existeix, facilitin la seva escalada.

Per altra banda, també és important mencionar allò que no s'ha de fer en un procés de mediació com a mediadors per tal que, d'aquesta manera, la sessió de mediació sigui exitosa i finalitzi amb la trobada d'un acord entre les parts:

<u>LES DOTZE</u>	<u>EXEMPLES</u>
MANAR, DIRIGIR	"Has de..."
AMENAÇAR	"Si no fas això..."
SERMONEJAR	"Els nois no ploreu"
DONAR LLIÇONS	"A la meua època això..."
ACONSELLAR	"El millor que pots fer és..."
CONSOLAR, ANIMAR	"Ja se't passarà..."
APROVAR	"Estic d'acord amb tu..."
DESAPROVAR	"El que dius és una tonteria"
INSULTAR	"Això et passa per tonto..."
INTERPRETAR	"El que vols és cridar l'atenció"
INTERROGAR	"Quan? On? Com? Amb qui?"
IRONITZAR	"Clar, no facis res i ja veuràs..."

- **Tercera sessió: avaluació de la història d'en Miquel** (Veure annex 5).

En aquesta sessió, un dels alumnes que formen part del programa de mediació llegeix en veu alta la història d'en Miquel mentre els altres segueixen la lectura per dins. Després, i per comprovar que tots hem entès el mateix, es resumeix la

història i s'intenta respondre a les següents preguntes a través de la dinàmica *tirant del fil* (Veure annex 5):

- Què ha passat?
- Perquè ha passat?
- Com ha passat?
- Quines creieu que seran les conseqüències?
- Es podria duu a terme un procés de mediació? Perquè?

- **Quarta sessió: *Role playing* de mediació.**

En aquesta penúltima sessió, els alumnes duran a terme una dramatització de mediació. S'hauran d'imaginar una situació conflictiva on, amb l'ajuda dels tutors de l'Equip de mediació hauran de desenvolupar diferents rols per poder gestionar i solucionar el conflicte que s'han imaginat. Aquest ha de presentar característiques reals i que puguin desembocar en un conflicte més greu si no s'intervé a través de la mediació. Uns quants d'ells adquiriran el rol de mediadors i uns altres de les dues parts enfrontades, de manera que al final de la sessió haurà tingut lloc una rotació on tots hauran dut a terme tots els rols. D'aquesta manera, es podrà comprovar si a través de les diferents sessions que s'han dut a terme prèviament amb aquests alumnes mediadors, han aconseguit els objectius que es proposaven i, per tant, poden ser uns bons mediadors, amb l'objectiu de gestionar els conflictes que puguin sorgir en aquest centre.

En aquest *role playing* de mediació s'utilitzarà l'*Arbre col·laboratiu* (Veure annex 6) per tal que cada una de les parts pugui dir el que realment sent, pensa, necessita i, per últim, solucionar el conflicte des del seu punt de vista. D'aquesta manera i a través d'aquesta activitat es podrà treballar l'empatia dels mediadors i també d'aquells que adquireixen el paper d'una de les parts en conflicte, ja que del que es tracta és que cada una de les parts arribi a entendre a l'altra, encara que allò que necessiti sigui diferent al que necessita l'altra.

Per altra banda, també cal destacar que hi haurà alguns alumnes observadors que puntuaran als alumnes que durant el *role playing* facin de mediadors. D'aquesta

manera, i comparant la puntuació final es podrà discernir si seran o no uns bons mediadors, amb les capacitats i característiques que s'han comentat amb anterioritat (Veure annex 7)

- **Cinquena sessió: Documentació** (Veure annex 8).

Aquesta sessió consistirà, bàsicament, en familiaritzar a l'alumnat mediador amb la documentació que hauran d'utilitzar i omplir cada vegada que tingui lloc una sessió de mediació entre iguals. D'aquesta manera, el centre la Salle Manlleu podrà disposar d'un seguiment extens i complet de cada sessió, existint un enregistrament de cada trobada, el nom dels mediadors, de les parts enfrontades, del tipus de conflicte, entre altre tipus d'informació de caràcter rellevant.

3.5 Pla de difusió del programa

Per a difondre aquest programa de mediació, cal tenir en compte la intervenció en tres àmbits: a nivell de l'alumnat, a nivell del professorat i, per últim, als pares.

- **Pla de difusió dirigit a l'alumnat**

Es treballarà en dos àmbits:

- *Tutories*

Primer, l'Equip de Mediació passarà per totes les classes d'ESO per presentar-se i explicar breument en què consisteix la Mediació i la tasca de l'equip.

Segon, es destinarà alguna sessió de tutoria per explicar què és i com funciona la Mediació al centre, a càrrec del tutor/a del grup. També, es faran suggeriments que seran recollits pels delegats o delegades del curs amb l'objectiu de fer aportacions a la reunió del Consell de Delegats i es lliurarà el tríptic informatiu dissenyat per l'Equip de Mediació.

- *Consell de Delegats*

L'Equip de Mediació es reunirà amb tots els delegats i delegades del Centre i en presència d'un membre de l'Equip Directiu. En el decurs d'aquestes reunions s'explicarà en què consisteix aquest procés i per què volem que aquesta eina educativa sigui utilitzada per l'alumnat, de com el Consell de Delegats pot ajudar a crear aquesta "cultura" de la Mediació i a conduir alumnes en conflicte fins a l'Equip de Mediació.

Plegats, avaluarem com ha anat el procés de difusió a les tutories i si cal insistir més en la seva divulgació.

- **Pla de difusió dirigit al professorat**

El professorat serà informat del programa de difusió de la Mediació al Centre en el primer claustre del curs i es lliurarà a tot el professorat i als Caps de Departament del Centre el tríptic informatiu elaborat per l'Equip de Mediació.

L'objectiu d'informar al professorat és poder donar les eines necessàries als tutors i tutores de l'ESO per afrontar les tutories de difusió d'aquest procés i, a la vegada, conèixer el procés de mediació i en què consisteix aquesta forma de gestionar els conflictes de forma positiva. L'equip de tutors i tutores de Batxillerat seran convidats a assistir-hi per tal d'informar-se sobre el procés de mediació i el programa que s'aplicarà per dur-ho a terme.

Al llarg del curs es poden fer reflexions a les reunions dels equips docents de quin és el

ressò entre l'alumnat i si ha estat la mediació una eina eficaç per resoldre algun conflicte que s'hagi plantejat en aquell nivell.

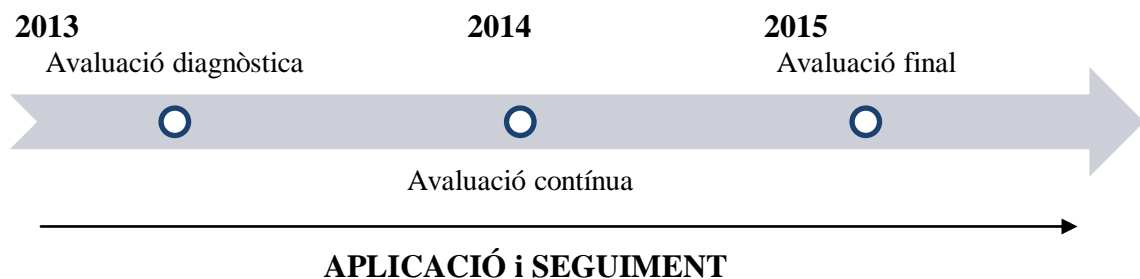
- **Pla de difusió dirigit als pares**

La difusió pels pares dels alumnes es durà a terme a través de les diverses reunions informatives que el centre organitza per fer ressò a diferents aspectes al llarg del curs acadèmic. També hi haurà l'opció que alguns pares es mostrin interessants en aquest aspecte i, aquí, caldrà aprofundir més en aquests casos, donant importància a l'ús d'aquesta nova eina i com això pot afavorir al comportament i a la bona convivència dels alumnes en el centre.

3.6 Avaluació del programa

Per tal de poder avaluar el programa de mediació entre iguals i comprovar que els objectius que es proposen s'han dut a terme i, per tant, s'han arribat a aconseguir, caldria dur a terme una avaluació de tipus *feed-back*, el que significa que aquesta ha de ser inicial o diagnòstica, que és la que s'ha dut a terme fins al moment, continua i per últim, final. En la primera de les avaluacions, la inicial, ha tingut lloc un anàlisi del centre la Salle Manlleu per tal d'estudiar les habilitats i

deficiències del grup diana, en aquest cas dels alumnes de 3r d'ESO i, a partir d'aquí, crear el programa de mediació per tal que s'adeqüi a aquests però sobretot al centre de la Salle Manlleu, tenint en compte el conjunt de valors i criteris que segueix la seva metodologia educativa. Seguidament i, durant l'aplicació del programa de mediació (2014-2015) haurà de tenir lloc una avaluació on es comprovi si els objectius s'han assolit i si ha tingut lloc una evolució a la millora i, per tant, els valors i aspectes que s'han treballat amb la mediació s'han interioritzat en el centre educatiu. Per últim, tindrà lloc una avaluació final on es tindrà en compte si, finalment, els objectius que s'han mencionat s'han interioritzat.

4. Conclusions

Així doncs i per finalitzar, amb l'aplicació d'aquest programa de mediació entre iguals es vol, principalment, millorar i fomentar la bona convivència i cohesió escolar entre els alumnes de la Salle Manlleu, ja que tal i com s'ha dit és un centre que es caracteritza per la seva transmissió de valors i treball cooperatiu a través de diferents aspectes que es treballen des de diferents tasques. Tanmateix, també cerca la motivació i involucrament dels alumnes en la posada en marxa d'aquest procés per tal de motivar-los a gestionar i solucionar els conflictes de forma positiva i pacífica a través de la mediació. D'aquesta manera, són ells mateixos els que cerquen uns acords i els duen a terme, sense la necessitat que un extern o superior els apliqui una sanció que, senzillament, els perjudica a ells. És per aquest motiu que el programa de mediació també conté un apartat on es forma als alumnes mediadors per tal que siguin ells els que ajudin a la cerca de solucions beneficioses per les dues parts en conflicte. A més, el conjunt de dinàmiques i activitats que es proposen tenen en compte les habilitats d'aquests alumnes per tal

que comprovin que són capaços de dur a terme aquest rol i, a la vegada, ajudar als companys que ho necessitin.

Per altra banda, també és important tenir en compte que aquests valors no només es volen inculcar als alumnes d'aquest centre sinó també a tots el personal docent i no docent per tal que coneguin i vegin en pràctica la mediació, en especial a mediació entre iguals i, d'aquesta manera, comprovar quin és el ressò que es fa a les aules i entre els alumnes d'aquesta forma de gestionar el conflicte. D'aquesta manera, serà aquest personal docent i no docent el que també veurà una nova oportunitat per millorar la convivència escolar i minimitzar els conflictes que puguin sorgir, encara que siguin pocs.

Per tant, és important i necessari que tingui lloc la formació que s'ha comentat per, d'aquesta manera, aconseguir els objectius tant els generals com els específics. En aquest sentit és indispensable que tingui lloc un treball en equip tant per part dels alumnes com també del professorat i equip docent que vulgui intervenir en aquest procés.

5. Bibliografia

- Asociación herramientas para la empatía; Árboles colaborativos; Disponible a [<http://www.herramientasempatia.org/>]; [en línea]; Consultat el 8 d'Abril del 2014.
- Carpena A. (1998). Habilidades sociales i educació en valores des de l'acció tutorial.
- García, J., Giménez, O., González, M^a. B., et. al; mediación en la práctica. Manual de implantación de un servicio de mediación escolar; Copicentro; Gobierno de España; Ministerio de Educación, Cultura y Deporte; pg. 3-60
- Generalitat de Catalunya; (2003); La convivència en els centres docents d'ensenyament secundari; Propostes pedagògiques; Departament d'Ensenyament; Gesmax, S.L; Servei de difusions i publicació.
- Generalitat de Catalunya; (2012-2013); Quadern de treball: Projecte de convivència: Mediación Escolar. Educació secundària; Programa de mediación escolar; Departament d'Ensenyament; pg. 3-80.

- Guia de l'alumnat; La Salle Manlleu
- Jiménez, A. I Ramos, M. J.; (2008-2009); Guía didáctica para la Formación de mediadores en el IES María Galiana; pg. 1-30.
- La Salle Catalunya; Pla de Convivència. Document marc provisional; Versió Gener 2009.
- La Salle; Qui som? Caràcter propi dels Centres la Salle; pg. 3-17
- Projecte Educatiu Marc la Salle Catalunya; Comunicació 2010; pg. 3-18

- **ENREGISTRAMENT OBSERVACIÓ PARTICIPANT**

DOCUMENT D'OBSERVACIÓ PARTICIPANT					
DATA:					
PROFESSOR PRESENT:					
CLASSE i LÍNIA:					
Marca segons el teu grau d'acord (1→molt en desacord-5→molt d'acord)					
Hi ha un grup més problemàtic que altres	1	2	3	4	5
És només un grup el que incita a fer escàndol	1	2	3	4	5
És tota la classe en general la que fa escàndol	1	2	3	4	5
Es fa difícil fer classe	1	2	3	4	5
És impossible fer classe	1	2	3	4	5
Els alumnes molesten i no deixen que es faci classe	1	2	3	4	5
Els alumnes es queixen sovint	1	2	3	4	5
Tenen lloc conductes violentes de tipus físic	1	2	3	4	5
Tenen lloc conductes violentes de tipus psicològic	1	2	3	4	5
Hi ha un grup de persones o una persona victimitzada	1	2	3	4	5
He notat una millora amb el grup-classe	1	2	3	4	5
He notat una millora en algun alumne de forma individual	1	2	3	4	5